

LETO XXII. Stev. 208

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka — Cens 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
1934 — MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
— OD 1. JUNJA 1952 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

DELEGACIJA NAŠE ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE V ČSR

Po poti zaupanja in aktivne koeksistence

Miha Marinko o tradicionalnem prijateljstvu delovnih ljudi ČSR in Jugoslavije ter o nadaljnji utrditvi stikov med obema deželama za utrditev prednosti socializma

Beograd, 3. sept. (Tanjug). Danes popoldne je odpotovala na Češkoslovaško delegacija Zvezne ljudske skupščine, ki jo vodi predsednik Ljudske skupščine LRS in član zunanje-političnega odbora Zvezne ljudske skupščine Miha Marinko. V delegaciji je 18 poslancev Zvezne ljudske skupščine.

Na zveznem letališču so jo ob odhodu pozdravili član Zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek, sekretar Zveznega izvršnega sveta Veljko Zeković, predsednik Zveznega izvršnega sveta Zvezne ljudske skupščine Vlada Zečević, predsednik Zbora proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine Ivan Božičević, odpravni poslov veleposlanstva LR Češkoslovaške v Beogradu dr. Vladimir Stepanek in drugi.

Novinarjem je predsednik Miha Marinko pred odhodom delegacije izjavil: »Mene osebno, kakor tudi vse člane jugoslovanske parlamentarne delegacije veseli, da se nam je ponudila priložnost, da vrnemo obisk Ljudski skupščini Ljudske republike Češkoslovaške, katere delegacija je s predsednikom Skupščine Zdenekom Fierlingerjem na čelu letos v maju obiskala Jugoslavijo.

Ze ta obisk, do katerega je prišlo nekaj let po mučni prekinitvi stikov in prijateljskih vezi med našimi narodi, je vzbudil živahno zanimanje ne samo tistih naših tovarišev, ki so imeli priložnost pozdraviti člane delegacije in govoriti z njimi, marveč tudi najširših slojev delovnih ljudi Jugoslavije. To živahno zanimanje je razumljivo, saj vsi vemo, da medsebojno prijateljstvo med našimi narodi ni bilo pozabljeno.

Miha Marinko je govoril o oblikah tega prijateljstva, ki se je začelo že v času skupnih bojev za narodno osvoboditev izpod jarma avstroogrške monarhije. Opozoril je na podobnost delavskih gibanj in Češkoslovaškem in v Jugoslaviji po prvi svetovni vojni, na najtesnejše manifestacije solidarnosti in socialističnega internacionalizma med Komunističnima partijama Češkoslovaške in Jugoslavije, na pomoč in gostoljubje, ki jo je Komunistična partija Jugoslavije

Ostri spopadi pred vrati Alžira

Alžir, 3. septembra (Reuter). — Okrog tri kilometre zahodno od mesta Alžira je večeraj prišlo do srditega boja med alžirskimi uporniki in francoskimi četami, ki je trajal osem ur. Na francoski strani trdijo, da je bilo ubitih 15 upornikov in da je bilo le 6 Francozov ranjenih. Uporniki so bili zasedli neko vas. Tedaj pa jih je iznenada napadel bataljon francoskih vojakov. Bojevali so se za vsako hišo do noči, ko so se uporniki umaknili.

V Batni, 320 km od Alžira, je eksplodirala bomba. Aretiranih je bilo več ljudi. Minulo noč je tudi v središču Constantine eksplodirala bomba in ubila dva, ranila pa 23 ljudi. Po tej eksploziji je policija izvedla rajco.

1400 BRITANCEV ZAPUSTILO EGIPT

Kairo, 3. sept. (Reuter). — Britansko veleposlanstvo v Kairu je danes objavilo, da bo polovica vseh družinskih članov nameščenec veleposlanstva, okrog 60 žensk in otrok ta teden zapustila Kairo.

V objavi je še rečeno, da je doslej zapustilo Egipt 1400 britanskih državljanov.

VREMENSKA NAPOVED

za torek, 4. septembra
Povečana oblačnost, vmes krajevne nevihte. Temperature ponoči od 9-13, v Primorju okoli 19, čez dan do 25 stopinj Celzija.

Stanje vremena:
Frontalne motnje so popoldne dosegle Avstrijo. Hladni zrak, ki prodira za temi motnjami, pa bo ponoči in jutri vplival tudi na naše kraje, vendar bo povzročil le prehodno poslabšanje vremena.

uživala v Pragi, ko so jo po januarski diktaturi preganjali, in na tesne stike v skupnem boju za pomoč republikanski Spaniji. Poudaril je tudi, da je dobro, da se spomnimo mnogih odkritih srčnih simpatij za ogroženo Češkoslovaško, ki so jih izpričale delovne množice Jugoslavije, ko je njihova Partija pod Titovim vodstvom že lahko organizirala odločen boj proti hitlerizmu, zlasti v času sramotnega Münchenskega mešetaranja, ko so se v Jugoslaviji spontano prijavljali ljudje v prostovoljne brigade za pomoč v obrambi Češkoslovaške pred hitlerjevskim vdorom. To pa je bila tudi pomembna moralna politična priprava za naš lastni odpor, ki je potem sledil.

»Živo se spominjam,« je rekel Miha Marinko, »plodnega in tesnega sodelovanja med našima državama v prvih letih po osvoboditvi, ki pa so ga žal prekinili nesrečni dogodki iz leta 1948. O vzrokih in krivdi za to prekinitve je tu odveč govoriti.«

»Zadnje čase,« je nadaljeval

Miha Marinko, »smo mnogo storili za ponovno upostavitve medsebojnega zaupanja na kulturnem in gospodarskem področju, pa tudi na področju splošnih meddržavnih odnosov. Aktivno

OB PRIHODU NAŠE PARLAMENTARNE DELEGACIJE V PRAGO

Medsebojno spoznavanje izkušeni in spoštovanje samoniklih razvojnih težej

bo povečalo mednarodni ugled socializma, prispevalo k še močnejšemu uveljavljanju svobodoljubnih težej sveta, k ublaževanju mednarodne napetosti in blokovskih nasprotij

Praga, 3. sept. (Tanjug). Danes popoldne je prispela v Prago delegacija jugoslovanske Zvezne ljudske skupščine pod vodstvom predsednika Ljudske skupščine LR Slovenije Miha Marinko.

Na letališču so jo sprejeli podpredsednica Ljudske skupščine Aneška Hodinova-Spurna in Andrej Zlak, minister za gradnje Oldřih Beran, minister za šolstvo in kulturo František Kahuda, odpravni poslov jugoslovanskega veleposlanstva v Pragi Vladimir Kadunc in drugi.

Aneška Hodinova-Spurna je v svoji dobrodošlici izrazila tople simpatije in pozdrave vseh delovnih ljudi svoje dežele. Med drugim je rekla: »Spričo globokega prijateljstva med narodi obeh dežel smo iskreno občudovali, da smo bili nekaj let odtrgani drugi od drugih, zato pa se tembolj veselimo, da je prišlo do odstranitve vseh nesporazumov in res smo srečni, da lahko sprejmemo vas, predstavnike jugoslovanskih narodov. In to tudi spričo dejstva, ker boste ne samo videli uspehe naše miroljubne socialistične izgradnje, temveč se boste prepračili tudi o pravem prijateljstvu, ki ga naše ljudstvo goji do narodov vaše čudovite dežele.«

Predsednik Miha Marinko pa je predem v svojem pozdravnem govoru dejal:

Dovolite mi, tovariši, da se vam predvsem zahvalim za vaš gostoljubni sprejem. Kakor sem že rekel pred odhodom iz Beograda, mene osebno in vse ostale člane naše parlamentarne delegacije veseli, da se nam je ponudila priložnost, da vrnemo obisk vaše delegacije, ki je s predsednikom vaše Skupščine Zdenekom Fierlingerjem na čelu letos v maju obiskala Jugoslavijo.

Odkritostno želimo, da bi ta naš obisk pripomogel k nadaljnji poglobitvi medsebojnega spoznavanja, h krepitvi zaupanja med našimi narodi in k nadaljnji utrditvi resničnih prijateljskih stikov med našima deželama. Takšne stike lahko najuspešneje navežujemo in razvijamo, če slone na medsebojnim spoštovanju načel enakosti in suverenosti. Menim, da imamo za takšne stike najuglednejše objektivne pogoje: tradicija dolgoletnega prijateljstva med češkoslovaškimi in jugoslovanskimi narodi, nastala iz

obojeustranskih svobodoljubnih in demokratičnih težej kakor tudi iz boja naših narodov v minulosti. Naši in vaši narodi nimajo interesov in ciljev, ki bi si medsebojno nasprotovali. Prav zdaj so vaši in naši cilji izgradnje socialistične družbe istovetni. Če se sedanje oblike te izgradnje privas in pri nas medsebojno razlikujejo, ker izvirajo iz različnih objektivnih in subjektivnih pogojev razvoja, s tem samo obogatemo marksistični nauk o družbenem razvoju, ki ne dopušča ne šablone no dogme. Z medsebojnim spoznavanjem teh oblik in izkušenj, z navezovanjem stikov, ki bodo sloneli na spoštovanju teh samoniklih razvojnih težej, bomo samo povečali mednarodni ugled socializma in veliko prispevali k čedalje močnejšemu uveljavljanju miroljubnih in svobodoljubnih težej sedanjega sveta, prispevali bomo pravzaprav k zmanjšanju mednarodne napetosti in ublažitvi blokovskih nasprotij, ki zdaj ločijo svet, kar vse je pogoj za trajno okrepitev miru.

Zelja naše parlamentarne delegacije je, da bi čimbolje spoznala vaše objektivne pogoje, vaš način življenja in vaše razvojne težje. Mi vemo, da je LR Češkoslovaška visoko razvita industrijska dežela, da je na visoki stopnji civilizacije z bogato kulturno dediščino. Vemo tudi, da je to dežela z močnimi silami socializma, v kateri so torej dani izredno ugodni objektivni pogoji za hitrejšo socialistično preobrazbo. Mi prihajamo torej v parlamentarno delegacijo socialistične Jugoslavije kot prijatelji, ki vam žele čim hitrejši socialistični napredek v vsakem oziru. To, da se bomo seznanili z vašimi pogoji in razmerami, bo vsekakor koristilo izmenjavi izkušenj in nadaljnemu plodnemu sodelovanju za splošni napredek socializma.

Takšni obiski parlamentarnih delegacij dežel s podobnimi cilji, kakor sta naši, oziroma dežel, ki teže za demokratičnim napredkom in blaginjo ljudstva, dežel z miroljubnimi in svobodoljubnimi težjami, so zelo primerna oblika poglobljanja medsebojnega prijateljstva in za okrepitev miroljubne skupnosti narodov, za čimer teže ne samo vaši in naši narodi, marveč vse človeštvo.

sodelovanje na podlagi spoštovanja neodvisnosti brez slehernega vmešavanja z ene ali druge strani je že rodilo dobre sadove v splošno zadovoljstvo narodov obeh držav. Prepričani smo, da se bodo takšni odnosi razvijali tudi v prihodnje in da bodo rodili nove koristne sadove, ki bodo prispevali k nadaljnemu uveljavljanju resnične miroljubne politike in mednarodnih stikov, k uveljavljanju načela aktivne koeksistence med državami z različnimi družbenimi sistemi.

Dobri in prijateljski stiki med nami bodo dragocen prispevek k nadaljnemu zmanjšanju napetosti težej na blokovski razstavi na svetu, prispevek v boju delitvi sveta, prispevek k okrepitev miru, po katerem življenjsko teži vse človeštvo. Izgradnja naših medsebojnih stikov na tej podlagi bo pomenila zlasti dragocen prispevek k utrditvi prednosti socializma.

»Želja naše parlamentarne delegacije je,« je zaključil vodja delegacije Miha Marinko, »da s svojim obiskom pripomore k uresničenju teh ciljev, ki so v interesu naših narodov, da pripomore k nadaljnemu medsebojnemu spoznavanju in krepitvi prijateljskih stikov.«

V teh tednih, ko se bo naša delegacija mudila v vaši deželi, si bo prizadevala, da bi čimveč prispevala k uresničenju teh ciljev.

Jugoslovanski parlamentarci se bodo mudili v ČSR okrog 20 dni in obiskali razne kraje te dežele.

Jutri bo jugoslovansko parlamentarno delegacijo sprejel predsednik češkoslovaške Ljudske skupščine Zdenek Fierlinger. Poslanci bodo tudi položili venec na spomenik Narodne osvoboditve.

PRED SESTANKOM STALNEGA SVETA ATLANTSKE ZVEZE

Atlantska manifestacija pritiska na Egipt je naletela na odpor v lastnih vrstah

Pariz, 3. sept. (Tanjug). Stalni svet Atlantske zveze se bo sestel v sredo v Parizu. V središču pozornosti bo nedvomno vprašanje francosko-angleških ukrepov na Sredozemlju. Angleški predstavnik namerava baje ob tej priložnosti obvestiti Stalni svet o namenu britanske vlade, da umakne iz Zahodne Nemčije še nekatere enote in jih pošlje na Sredozemlje. Hkrati namerava francoski predstavnik naprositi Stalni svet, naj bi podprl vse dosedanje vojaške ukrepe v zvezi s suezskim sporom.

Argument francoskega predloga je pravzaprav »ponovna manifestacija zahodne enotnosti« v »odločnih trenutkih bivanja Menziesovega odbora petih v Kairu«. Po splošnem prepričanju pa je ta enotnost zahodnih držav še zmerom daleč od stvarnosti. Čeprav so dežele Atlantske zveze v Londonu podprle Dullesov zahodni načrt o Suez, so še zmerom velike razlike tako med francoskim stališčem na eni in stališčem ZDA na drugi strani, posebej pa še med gledišči skandinavskih in sredozemskih dežel.

Zlasti velike pomisleke sta izrazili zdaj Italija in Zahodna Nemčija. Obe deželi podpirata zahodne predloge o internacionalizaciji kontrole nad Suezskim prekopom, obojata pa pritiska na Egipt in zahtevata »čimvečjo pomoč Egiptu« na političnem, gospodarskem in tehničnem pod-

Prvi stik v Kairu

Včertaj dopoldne sta se predsednik Naser in odbor petih dogovorila o proceduri razgovorov
Popoldne so se znova sestali

Kairo, 3. sept. (Reuter). Predsednik odbora petih, avstralski ministrski predsednik Robert Menzies je bil danes pri egiptovskem predsedniku Naserju in mu je izročil predloge 18 dežel, sprejete na londonski konferenci o Suez. Tega prvega sestanka predstavnikov odbora in predsednika Naserja sta se udeležila z egiptovske strani tudi minister Mahmud Favzi in šef političnega kabineta egiptovskega predsednika Ali Sabri, iz odbora pa razen ministrskega predsednika Menziesia Loy Henderson (ZDA), Oesten Unden (Svedska), Ali Ardalan (Iran) in Aklilu Habtevoled (Etiopija).

Dopoldanski sestank je trajal 35 minut. Naslednji je bil popoldne. Na prvem sestanku je predsednik odbora Menzies novinarjem dejal, da so govorili o proceduralnih vprašanjih. »Sklenili smo, da se bomo znova sestali, brž ko bo to možno,« je pripomnil Menzies. Nadalje je rekel, da je predsednik Naser izjavil, da je pripravljen še danes sprejeti člane odbora in zato se bodo razgovori popoldne nadaljevali.

Menzies je rekel, da ne bodo vsak dan objavljali poročil za tisk. Poudaril je, da so bili prvi stiki s predsednikom Naserjem prisrčni. Na prvem sestanku je predsedniku Egipta izročil Dullesov načrt o Suez.

Po tem sestanku s člani odbora petih je predsednik Naser del časa govoril z zunanjim ministrom Favzjem in šefom predsedniškega političnega kabineta Aljlem Sabrijem.

Drugi sestanek v Kairu

Kairo, 3. sept. (AP). Malo pred 19. uro so se predsednik Naser in njegovi sodelavci ter člani odbora petih danes drugič sestali. Glede na dogovor o proceduri se je začela obravnavati predloga zahodnih dežel, tako imenovanega Dullesovega načrta.

Naser o razgovorih glede Suez

Kairo, 3. sept. (Reuter). Predsednik Egiptovske republike Gamal Abdel Naser je nočjo na sestanku z novinarji izjavil, da se njegovi razgovori z ministrskim predsednikom Menziesom ne bodo razvijali v obliki pogajanj, marveč razgovorov. Na

vprašanje, ali namerava privoliti v sporazum, ki bi zagotovil pravice dežel, uporabnic Suezkega prekopa, je predsednik Naser odgovoril: »Obljubili smo že, da se bom pogajal o vsakem novem sporazumu v okviru konvencije iz leta 1888, ki zagotavlja svobodo plovlbe. Ta obljuba še zmeraj drži.«

Veleposlanik Djerdja pri Mahmudu Favziju

Kairo, 3. sept. (Tanjug). — Zunanji minister Mahmud Favzi se je sestel z jugoslovanskim veleposlanikom v Kairu Josipom Djerdjo in se z njim eno uro razgovarjal o perečih mednarodnih vprašanjih.

Egiptvska vojska pripravljena

Kairo, 3. sept. (AP). »Al Akbar« je nočjo objavil izjavo vrhovnega poveljnika egiptvske vojske generala Amerja, da je mobilizacija zaključena in da so egiptvske oborožene sile strateško razporejene in pripravljene za vsak primer. General Amer je dejal, da je egiptvska vojska popolnoma pripravljena in odlično opremljena z orožjem in strelivom.

V svoji izjavi je general Amer poudaril, da je Egipt računal z vojnimi grožnjami, pa čeprav so imele videz varnostnih ukrepov. Poznejši dogodki so pravi značaj tujih vojaških koncentracij le še potrdili.

PLOVBA PO PREKOPU SE BO VSEKAKOR NADALJEVALA

Damask, 3. sept. (Reuter). — Egiptovski trgovinski minister Nouseir je sinoči tu izjavil, da plovba po Suezkem prekopu ne bo ustavljena, če se bodo britanski in francoski piloti umaknili. Poudaril je, da je Egipt zelo zainteresiran na zagotovitvi svobodne plovlbe po prekopu.

SE EN BRITANSKI VOHUN V KAIRU

Kairo, 3. sept. (AFP). Britansko veleposlanstvo je objavilo, da so v Kairu danes aretirali četrtega britanskega državljanca, Johna Thorjona Stanleya. Bil je aretiran v zvezi z najnovejšo vojnunsko afero.

Sestanek arabskih diplomatov v Parizu

Ponovna potrditev arabske solidarnosti z Egiptom — Tudi pomoč Iraka zagotovljena v primeru napada

Pariz, 3. sept. (Reuter). — Egiptovski veleposlanstvo v Parizu je danes objavilo, da se je tu začel sestanek vseh veleposlanikov arabskih dežel, ki zastopajo svoje države v Parizu.

Ob koncu sestanka bo objavljeno skupno poročilo. Namen sestanka ni bil objavljen, vendar sodijo politični opazovalci, da je ta sestanek v zvezi z razgovori Naser-Menzies v Kairu.

Po sestanku pa je bilo objavljeno, da so diplomatski predstavniki arabskih dežel zadržali egiptovskemu veleposlaniku Nabiju solidarnost njihovih dežel z

zunanjega ministra Pineauja o Suez in o pripravljenosti Francije, da »zagotovi uveljavljenje zaključkov in priporočil konference«. V teh krogih predvsem poudarjajo, da takšen govor ministra Pineauja ne bo olajšal poslanstva ministrskega predsednika Meziesia in da je razen tega ostrina tega govora naperjena tudi proti deželam Atlantske zveze, katere brezpogojno podporo in enotnost zahtevata v Velika Britanija in Francija, ki z izrednimi vojaškimi ukrepi postavljata atlantske dežele pred »izvršeno dejstvo«.

K načrtu zakona o davku na plače

Prejšnji mesec so gospodarske zbornice začele razpravljati o načrtu zakona o davku na plače, ki naj bi ga plačevalce tako gospodarske organizacije kakor tudi državne ustanove, družbene organizacije, blagajne, ki izplačujejo pokojnine, invalidnine itd. Takoj naj poudarimo, da ni namen tega zakonskega načrta, naložiti delavcem in uslužbenecem kakšna nova bremena, marveč gre le za to, da se ustvari druga primernejša in stalnejša oblika dohodkov okrajev in občin, ki v bodoče ne bi bile več udeležene na dobičku podjetij. Plače delavcev in uslužbenecov bi ostale torej nedotaknjene.

Kakšni pa so razlogi, ki narekujejo takšno spremembo? Zadnja leta so si komune predosem prizadevale, da bi podjetja ustvarjala čimveč dobička, ker so bili pač dohodki komun v največji meri odvisni od dobičkov podjetij. Zato niso bili redki primeri, da so okraj močno pritiskali na podjetja, naj zvišujejo dobičke, četudi z zvišanjem cen. Okraj so kar predpisovali podjetjem, koliko dobička morajo planirati, hkrati pa so puščali podjetjem le zelo majhen delež na dobičku. Po drugi strani so okraj svojo gospodarsko politiko usmerili na ustanavljanje kakršne koli industrije, že industrija daje največjo akumulacijo, od katere so v glavnem odvisni dohodki okrajev in občin, hkrati pa so malo skrbeli za razvoj ostalega gospodarstva. Tako je nastala nevarnost ustanavljanja nove industrije ob zanemarjanju osnovnih elementov rentabilnosti, kakor so primerna lokacija, surovinsko zaledje, razpoložljiva pogonska energija, prometne možnosti, bližina trga itd.

V letošnjem družbenem planu so novi instrumenti delitve dobička le škodljive tendence bistveno zavrli. Teritorialne samouprave so le še v majhni meri zainteresirane na zvišanju dobičkov podjetij, hkrati so gospodarske organizacije postale bolj neodvisne od instrumentov, ki jih predpisujejo komune. Da bi na tej poti napravili še korak naprej, se zdaj proučujejo možnosti finansiranja komun na način, ki bi popolnoma izključil udeležbo okrajev in občin na dobičku gospodarskih organizacij, naj si bo posredno ali neposredno. V tem smislu je bil izdelan predlog o uvedbi davka na plače. Finansiranje okrajev in občin bi bilo po načrtu zakona v bodoče odvisno od celotnega plačnega sklada na področju komune, se pravi, tako od plač v gospodarstvu kakor tudi v administraciji (razen tega davka bi komune imele seveda še dohodke od taks, od dela prometnega davka itd.). Tako bi bile teritorialne samouprave zainteresirane na razvoju celotnega gospodarstva na svojem področju in ne samo na razvoju v industriji. Ustrezne dohodke bi imele tudi, če bi se n. pr. mesto razvijalo kot trgovsko, prometno, administrativno ali kulturno središče. Dohodki pa bi bili stalnejši in bi enakomerneje dotekali.

Hkrati bi se z uvedbo tega davka povečal delež plač v lastni ceni proizvodov, tako da bi bili stroški živoga dela v strukturi cene realneje izkazani. V tem smislu smo letos že uvedli 10% stanovanjski prispevek na plače, v bodoče pa naj bi bile plače obremenjene še z davkom na plače, kar bi najrajalo podjetja, da bolj varčujejo z delovno silo.

Ob razpravi o tem osnutku zakona so v Zvezni industrijski zbornici nekateri izrazili pomislek, da bodo podjetja skušala novo breme vkalkulirati v ceno. To pa ni nujno, če se hkrati z uvedbo novega davka sorazmerno zmanjša planirani čisti dobiček, vsaj kolikor komune na dobičku ne bi bile več udeležene. Izraženo

pa je bilo tudi nasprotno mnenje, da bi kazalo ta sistem, seveda ob višji stopnji davka, še razširiti na finansiranje republiških proračunov, s čimer bi hkrati dosegli še realnejšo sliko deleža plač v strukturi lastne cene.

Finančni odbor Trgovinske zbornice za Slovenijo je izrazil predosem pomisleke glede progresije predlaganega davka. Načrt zakona namreč določa, da bi bile plače do 7000 din oproščene davka, plače nad 7000 din do 50.000 din naj bi se obdavčile z 20%, plače nad 50.000 pa z 8600 din plus 40% zneska, ki presega 50.000 din. Ker ni namen predlaganega davka zmanjševati visoke zasluge (razen pri izrednih zasluzih, honorarjih, nagradah itd.), kjer je predlagano obdavčenje od 10 do 20%, kar pa ne bi zadelo dodatnih plač iz dobička, je bil finančni odbor zbornice mnenja, da bi bilo primerneje obdavčiti vse zasluge z enotno stopnjo 10%. Oprostitve plač do 7000 din od obdavčenja bi namreč imela za posledico, da bi bile močno prikrajšane na dohodkih občine, ki imajo industrijo z nizkim povprečnim zaslužkom (opernarje, tekstilna industrija itd.). Pri enotni stopnji bi bilo tudi obračunavanje enostajnejše. Oprostitve plač do 7000 din bi naposled vključila tudi nevarnost, da bi komune močno podpirale zvišanje plač čez 7000 din.

Gornjih pomislekov gotovo ne kaže zanemariti. Po drugi strani pa tudi ne kaže zavreči utemeljen predlog progresivne, namreč da so precej večje potrebe komun, kjer je zaposlenih sorazmerno več kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev in uslužbenecov z višjimi plačami. Zlasti imajo take komune večje potrebe za ureditev naselij itd. Morda bi našli kompromisno rešitev v tem, da bi obdržali progresivno obdavčenje, ki pa naj bi veljalo le za povprečne plače pri določeni gospodarski organizaciji. V tem primeru bi lahko določili tudi nižjo lestvico za gospodarske organizacije z visokim deležem plač v strukturi cene, ki bi bile z obdavčenjem plač močneje prizadete (tu gre predosem za podjetja, ki se ukvarjajo z uslugami) in pa za plače v državni administraciji in v družbenih organizacijah, kjer predstavljajo plače pretežni del oseh izdatkov. F. S.

Delegacija poljskega Sejma v Beogradu

Obiskala bo še Sarajevo, Titograd, Dubrovnik, Ljubljano, Reko in Zagreb

Včeraj je prispela v Beograd parlamentarna delegacija Sejma LR Poljske, ki jo vodi podpredsednik Sejma in predsednik skupščinske komisije za zunanjo politiko Stanislaw Kuczinski. V delegaciji so še član skupščinske komisije za delo in zdravje ter glavni urednik »Tribune ludu« Valentin Titkov, član skupščinske zunanje-politične komisije Jozef Oljeszewski, član skupščinske komisije za kmetijstvo in predstavnik Sveta kmetijskih delovnih zadrug Marjan Jaworski, poslanec in minister za metalurgijo Ketuz Szmajtyla, član skupščinske komisije za delo in zdravje ter namestnik ministra za delo Leon Haju, predsednik vojvodske skupine ljudskih poslancev iz Vojvodstva Bidgoš Witold Zaharjewicz, podpredsednik skupščinske komisije za stanovanjsko in komunalno gospodarstvo Julian Kordecki in članica skupščinske komisije za proračun in finance Viktorija Hetmanska.

Na zemskem letališču so delegacijo sprejeli predsednik Zveznega sveta Zvezne ljudske skupščine Vlado Zečević, predsednik Zbora proizvajalcev Ivan Božičević, član Zveznega izvršnega sve-

ta Slavko Komar, ljudski poslanec Raja Nedeljković, Vlado Begoš, Milka Kufrin in Duško Djurdžić, ki bodo spremljali delegacijo na potovanju po Jugoslaviji, tajnik Ljudske skupščine Srbije Selmo Hašimbegović in državni podsekretar za zunanje zadeve Dobrovoje Vidič. Navzoč je bil tudi poljski veleposlanik v Beogradu Henry Grochulski z osebjem veleposlanštva.

Poljska parlamentarna delegacija se bo mudila v Jugoslaviji do 21. septembra. Obiskala bo Sarajevo, Titograd, Dubrovnik, Ljubljano, Reko, Zagreb in nekatera druga industrijska in kmetijska središča.

Danes dopoldne bo delegacija obiskala inštitut »Boris Kidrič« Vinč in Zvezno ljudsko skupščino, ob enajstih pa bo položila venec na grob Neznane junaka na Avali; opoldne bodo delegaciji

pridredili kosilo v Zvezni ljudski skupščini. Med svojim bivanjem bo imela delegacija razgovore s predstavniki Zvezne ljudske skupščine in republiških skupščin, obiskala pa bo tudi več podjetij, ustanov, državnih kmetijskih posestev, kmetijskih delovnih zadrug in ljudskih odborov.

Sprejem pri dr. Breclju

Predsednik Turistične zveze Jugoslavije dr. Marijan Breclj je priredil včeraj na Reki svečano kosilo za člane Znanstvene komisije Mednarodnega turističnega združenja. Šest članov te komisije je prispelo na Reko, popoldne pa nadaljevalo pot v Dubrovnik, kjer bo danes in jutri sestanki komisije. Člani te komisije so ugledni svetovni turistični strokovnjaki.

IZ POPOLNITEV DRAVSKEGA ENERGETSKEGA SISTEMA

»Električna mrzlica« narašča

Dravski energetski sistem sodi med najmočnejše v Sloveniji. Kmalu bo preko daljnovega Zagreb-Jajce povezan skupno z ostalimi slovenskimi in hrvatskimi elektrarnami s centralnim energetskim sistemom v Bosni. Strokovnjaki s posebnim osirom na dravske hidroelektrarne predvidevajo, da nas bo ta povezava z Bosno v zimskem času vsaj delno reševala pomanjkanja električne energije. Dravske hidroelektrarne namreč proizvajajo v zimskem času znatno manj energije, vtem ko je v Bosni nasprotno.

Drava je alpska reka, ki pozimi zaradi snega in mraza znatno upade, medtem ko ima v poletnih mesecih več vode, kot druge reke. Kljub temu pa je elektrogospodarstvo že pred zimo napovedalo redukcijo električne energije nekaterim podjetjem metalurške in kemične industrije. Ti ukrepi so zelo zaskrbljivi in ne obetajo za zimske čase nič dobrega. Tako stanje nas sili, da čimprej zajezimo razpoložljive količine vode domaših rek in jo usmerimo na turbine.

Odgovor, kakaj primanjkuje električne energije mariborskemu industrijskemu okolišju in drugim krajem v Sloveniji, je zelo preprosto, čeprav združen s kobiljivimi posledicami. Potrošnja je v zadnjih letih zelo narasla in prekorajčuje zmogljivost elektroenergetske baze. Omrežje mora napajati vrsto novih trafostajev, tovarno aluminija v Kidričevem, montirane so nove martinovke, povečana zmogljivost številnih podjetij, elektrificiranih na stotine novih vasi in zaselkov.

Nestalna proizvodnja električne energije, zlasti v zimskih mesecih, povzroča mariborski in ostali slovenski industriji občutno gospodarsko škodo. Samo kemična tovarna v Rušah je bila zadnja leta prikrajšana za celo milijardo. To je enoletna izguba in če se stanje ne bi popravilo, bi samo izguba ruske tovarne v nekaj letih presegla sredstva, ki so potrebna za dograditev ene dravske hidroelektrarne. Skupna gospodarska škoda zaradi redukcije toka pa je že dosegla znesek, s katerim bi lahko zgradili dve elektrarni. Cenijo jo na okrog 19 milijard dinarjev.

V POGONU SAMO POLOVICA AGREGATOV

Dravske hidroelektrarne (Dravograd, Vuzenica, Fala in Mariborski otok) dajejo 122 MGW. Skupno z Vuhredom je zdaj pet elektrarn, od katerih sta za sedaj samo dve dokončani. Ostalim manjšim agregatom. Pred sporom z Informbirojem sta bili nabavljeni in delno že plačani v Avstriji dve turbini za Mariborski otok, ki so ju pozneje odpeljali v SZ in nam bosta šele zdaj vrnjeni. Po sklepu Elektroenergetske

skupnosti bodo v kratkem montirali eno od teh turbin, generator pa bo izdelala tovarna »Rade Končar«. Tako bo v doglednem času največja dravska hidroelektrarna naposled obratovala s polno zmogljivostjo. Na montažo agregatov še čakajo Vuzenica in Vuhred, katerima se bo čez dve leti pridružil Ožbolt s tremi agregati.

Pomanjkanje električne energije je tudi posledica popravil, ki so potrebna v elektrarnah. Med take, ki so že močno izkoristile strojne naprave in opremo, štejejo elektrarno Falo. Pripravljeni so načrti za rekonstrukcijo, ki bi povečala zmogljivost falške elektrarne za okrog 15 MGW. Povečanje bi dosegli z dograditvijo nove turbinskega stebra, v katerem bi lahko montirali eno turbino. Po ukinitvi splavarstva na Dravi je namreč ostal brez koristi poseben kanal z zapornicami, po katerem so spuščali splave. Z rekonstrukcijo falške elektrarne in montažo preostalih agregatov v novih hidroelektrarnah, vključno z Ožboltom, bi se produkcija električne energije na Dravi več kot za enkrat povečala.

NOVI NAČRTI IN DENAR

Prilodnje leto bo dravski energetski sistem pridobil novo

Zaključili so drugo mednarodno razstavo vin

V nedeljo so na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani zaključili drugo mednarodno razstavo vin, ki jo lahko po številu obiskovalcev, po komercialnem uspehu in številu razstavljalcev štejemo med najbolj uspele prireditve te ustanove. Na razstavi je sodelovalo 19 držav, ki so skupaj razstavljale 430 vzorcev najrazličnejših vin. V devetih dneh je bilo na sejmskem prostoru sklenjenih za 2 milijardi 200 milijonov dinarjev trgovskih zaključkov, kar je za približno 700 milijonov več kot na podobni prireditvi minulo leto. Največji komercialni uspeh so dosegla izvozna podjetja VINO-EXPORT, UMAG, ISTR-VINO, SLOVENIJA-VINO, COKA, v prodaji vinogradniških in kletarskih strojev pa tuji podjetji Seitz-Werke iz Zahodne Nemčije in italijansko podjetje Fratelli-Gianazza. Za priznanim grosističnim podjetjem pa so se na tej razstavi pridružila tudi nekatera manjša še manj znana podjetja.

Vinsko razstavo si je ogledalo 33.000 obiskovalcev, kar je za 13.000 več kot minulo leto.

hidrocentralo v Ožboltu, ki bi lahko, če bi šlo vse po načrtu, že leta 1958 dajala energijo s prvim agregatom. Skupno bo imela tri agregate z zmogljivostjo 60 MGW. Vzporedno z njo naj bi dogradili tudi Sošanji II in elektrarno na Idriji. Kaže, da bodo za te objekte na razpolago denarna sredstva, oziroma jih bo treba dobiti.

S HC Ožbolt sistem dravskih hidroelektrarn še ne bo zaključen. Poleg načrtov za dograditev akumulacijskih bazenov in elektrarne na Lobnici, ki je zadnje čase spet vidneje v ospredju, pripravljajo in proučujejo strokovnjaki teren vzhodno od Maribora, kjer naj bi v naslednjih petnajstih letih zgradili še tri nove elektrarne.

Vse to so načrti, ki niso neizvedljivi, če je na razpolago denar. Industrija bo potrebovala čedalje več električne energije, na vidiku je elektrifikacija železnic. Polag vsega pa ne smemo pozabiti tudi na široko potrošnjo, ki je močno narasla in bi nedvomno še bolj z uvedbo električnih strojev in termoelektričnih naprav v gospodinjstvih. Izgube, ki smo jih utrpeli v gospodarstvu zaradi redukcije električne energije, nas vsako leto ovirajo pri izpolnjevanju proizvodnih načrtov in nam povzročajo milijardno škodo. Če bi tako stanje dopuščali vnaprej, bi v kratkem znašala izguba več, kot smo porabili sredstev za izgradnjo dravskih hidroelektrarn. Vse to nam narekuje, da žrtvujemo za elektrogospodarstvo nove investicije, brez katerih težavne-ga problema ni moč rešiti. -vd

Uvoženo blago na avkejskem mestu

Nove količine fotografskih aparatov, radijskih delov in glasbil

V zvezi trgovinskih zbornic bo 7. septembra velika avkejska prodaja novih količin uvoženega blaga. Mimo drugega bo na razpolago več fotografskih aparatov znamke »Rolleiflex«, »Rollo color«, Moskva II, Zorkij I in »Zorkij II« in »Zorkij III«, katerih začetne cene se gibljejo 20.000 do 126.000 din. Dalje bodo na prodaj fotokemikalije in fotografske potrebščine, Leica film, potenciometri in drugo. Uvozniki so nabavili tudi 150 aparatov za

naglušne, katerih začetna cena bo znašala 25.000 din za komplet.

Uvozili so tudi blizu 20.000 kosov raznih radijskih cevi raznih vrst in 792 kosov radijskih delov znamke »Phillips«.

Izmed glasbil bo naprodaj 320 harmonik znamke »Hohner«, 4350 det raznih orglic, 28 italijanskih harmonik, dalje več kompletov strun za godala.

Od bižuterije bo naprodaj znatna količina gumbov, dalje patentnih zadrž in plastičnih mas in ponikljane kovine. Naprodaj bo tudi 5823 det zobnih ščetk raznih vrst z začetno ceno 100 do 170 din kos.

Jadranski sejem zaključen

Na drugem Jadranskem sejmu, ki je bil predinočnjim po devetih dneh zaključen v Splitu, je bilo sklenjenih za več ko milijardo dinarjev pogodb. Na sejmu so razstavljale gospodarske organizacije celotnega jadranskega področja, za tuji nekateri druge. Sodelovalo je nad 140 proizvajalcev s celotnega jadranskega področja.

Predavanje dr. Friedensburga

Direktor Inštituta za gospodarska raziskovanja v Berlinu dr. Ferdinand Friedensburg je imel včeraj v prostorih Srbske akademije znanosti v Beogradu predavanje o temi »Vprašanje preskrbe čedalje večjega števila prebivalstva na svetu z mineralnimi surovinami in energijco«. Dr. Friedensburg se mudi v Jugoslaviji že več dni kot gost znanje-trgovinskega inštituta.

ZAPISEK Z JADRANA

Prazne ribiške mreže

morju. Morski tokovi naj bi bili zanesli ribje jate z njihove običajne poti po Sredozemskem morju. Tudi nekateri drugi znaki kažejo, da utegne biti to res. Letos so ujeli ribiči zelo mnogo skuš v Genovskem in Tržaškem zalivu, kjer jih druga leta nikoli ni bilo toliko. Pa tudi v tem delu Jadrana jih niso ujeli povsod enako. V vzhodni Istri in Reškem zalivu so jih ujeli zelo malo, v zahodni Istri pa precej.

TUNI SE NISO PRIPLAVALI

Od tunov, ki so doslej še vsako leto priplavali v naše vode, je odvisno, ali bodo imeli naši ribiči v tem delu Kvarnera letos kaj prida dohodkov od ribolova. Tun pa bi se moral že pojaviti, saj so druga leta zmerom priplavali že v drugi polovici avgusta, letos

pa jih še ni. Vendar pa ribiči še upajo, da bodo priplavali. Za lov na tunc je najvažnejši mesec september. Zato je upanje ribičev razumljivo. Ze dva meseca križari po Jadranu 20 ladij za lov na tunc. Ladje vozijo od južne Dalmacije do Pulja, toda ribiči so ujeli zelo malo tunov. Stroški pa so veliki.

MAJHNE IN VELIKE SKRBI

Ni pa edina skrbi naših ribičev, da je bilo letos tako malo rib. Ribiči imajo tudi druge težave, ki bi jih lahko odstranili z večjim razumevanjem za njihovo delo. Zakaj ne bi mogli imeti vse ribiške ladje po eno puško, da bi odganjale delfine, ki se zaganjajo v ribiške mreže in jih raztrgajo ali pa pokrađejo iz njih mnogo rib? In vendar vse

ribiške ladje nimajo pušk. Kako nujno potrebna je puška ribičem, dokazuje tale primer: V torek, 21. avgusta so ribiči na ladji »Kostelj« potegnili na obalo mrežo, v katero se je bil zapletel delfin. Tri ure so štirje ribiči krpali mrežo, da so je lahko drugi dan znova vrgli v morje. Toda iz njega so spet potegnili raztrgano.

Mnogo preglavic delajo ribičem tudi motorji za te ladje. Doma jih ne izdelujemo, za tiste, ki ji pa imamo, pa ni rezervnih delov. Ribiška podjetja ne morejo kupiti rezervnih delov niti v tujini, zlasti ne v tako slabi sezoni, kakršna je bila letošnja. So pa še druge težave. Na severnem Primorju je kakih 20 stoječih tunolovk na obali od Preluk pri Opatiji tja do Senja, na otokih

Rabu in Fagu. Nekaj jih je tudi v Dalmaciji, toda tam love tunc drugače.

OLO Reka je izdal predpis, po katerem so odpravljena tako imenovana zaščitna področja za stoječe tunolovke. Tu ribičem, ki love tunc z ladjo, ni dovoljen ribolov. Tega predpisa pa se nekateri ne drže. Ne drže se ga ribiči, ki love tunc in ki trdijo, da pripadajo splitskemu podjetju »Jadrano«. Niso se zmenili za predpis o zaščitnih področjih, ko so v drugi polovici avgusta križarili s svojimi ladjami po Reškem zalivu in iskali tunc.

DONOSEN SPORT

Razen poklicnih pa je na našem Jadranu tudi mnogo športnih ribičev, članov raznih društev vzdolj obale. Vsi pa se ne ukvarjajo s športnim ribarjenjem, marveč nekateri z ribolovom tudi precej zaslužijo. Po veljavnih predpisih ima lahko športni ribič samo dve vrši za rake, nekateri pa jih imajo celo po 30! Rake prodajajo in zaslužijo letno do 100.000 din!

DNEVNA KRONIKA

Pismo predsednika Svetovne federacije bivših borcev

Predsednik Svetovne federacije bivših borcev g. Albert Morel se je s pismom zahvalil za sprejem, ki ga je predsednik Zveze borcev NOB Aleksander Ranković priredil 15. avgusta na Brionih za otroke padlih borcev mednarodnega otroškega taborišča v Salcih. V pismu se g. Morel prisrčno zahvaljuje v svojem imenu in v imenu Svetovne federacije za čudovit sprejem, ki so ga otrokom priredili na Brionih. »Posta-

Ja tradicija, da Svetovna federacija bivših borcev prireja letovnanje v Vaši deželi in mi upamo, da bo tako tudi v prihodnje, kar bo vsestransko koristilo našim vojnim sirotam.« je rečeno na koncu pisma.

Sestanek jugoslovansko-češkoslovaške komisije za tehnično sodelovanje

V Pragi bo sredi oktobra prvi sestanek jugoslovansko-češkoslovaške mešane komisije za gospodarsko in tehnično sodelovanje. Komisija bo na tem sestanku sprejela svoj statut in določila način uveljavljanja tehničnega sodelovanja. Razen tega bodo obravnavali prve stvarne zahteve gospodarskih organizacij obeh dežel.

Naši mladi risarji nagrajeni v Indiji

New Delhi, 3. sept. (Tanjug). Indijski ministrski predsednik Nehru je izročil v okviru posebne svečanosti nagradnim udeležencem mednarodne razstave otroških risb v Delhiju darila in diplome. Razstava je bila letos poleti. Med nagradjenimi je tudi pet dečkov in deklic iz Jugoslavije. Marija Nikolič je dobila prvo nagrado. Razen nje so bili nagrajeni še Nataša Omerza, Tatjana Hučič, Vincent Poglavec in Dragica Kunc. Za nagrado so dobili izdelke indijske domače obrti. V imenu jugoslovanskih udeležencev razstave je prevzel diplome odpravnik poslov jugoslovanskega veleposlanštva Cedar Minderović, ki jih bo v kratkem poslal v Jugoslavijo.

Volosko, avgusta —

Ribiči severnega Primorja letos niso imeli mnogo sreče. Vsa-kočrat so potegnili iz morja na pol prazne mreže. Zdad, ko se je približala jesen, lahko že napravimo nekakšno bilanco. Le-ta kaže, da je bil letos ribolov na tem delu Jadrana zelo slab. Ljudje iz »Ribarskega podjetja Opatija« pravijo, da so ujeli letos ribiči komaj desetino toliko skuš in sardel, kakor druga leta. Sardel v večjih jatah že 20 let ni bilo v tem delu Jadrana. Pač pa je bilo skuš prejšnja leta mnogo več. Te vrste ribe love v aprilu, maju in juniju. Ribiči računajo zdaj samo še z lovom na tunc. Toda tudi tunov je manj kakor druga leta. V Reškem zalivu so jih ujeli za 70% manj kakor lani.

KAM SO ZBEŽALE SKUSE IN SARDELE?

Zakaj letos v Reškem zalivu ni skuš? Nekateri menijo, da so posledica letošnje dolge in ostre zime drugačni tokovi v

BRAZILSKI URAN

Nacionalizacija petroleja v Mehiki, do katere je prišlo 1938, je bila začetek postopne nacionalizacije v deželah Latinske Amerike. Da je temu tako, je takoj razumel severnoameriški kapital, ki se je tedaj močno trudil, da bi nacionalizacijo preprečil. To se mu ni posrečilo in Mehika je izvedla nacionalizacijo petroleja do kraja ter dosegla priznanje ZDA, spričo česar so ameriško-mehiški odnosi dobili novo podlago.

Po smeli mehiški potezi so se začele pojavljati podobne težnje v mnogih deželah Južne in Srednje Amerike. Ponemok so bile te težnje uresničene. Tako je n. pr. Urugvaj nacionaliziral telefon, vodovode in avtobusne proge, Argentina železnice, v nekaterih deželah so nacionalizirali del nemške imovine itd.

Posebno mesto v tem procesu ima Bolivija, kjer so oktobra 1952 nacionalizirali rudnike kositra.

Bolivjska nacionalizacija je sprožila vihar nezadovoljstva v velikem delu ameriškega tiska, ki je v tem dejanju videl »splošno širjenje nalezljive bolezni«. Tako je ugledna ameriška revija »US News and World Reporter« ob tej priložnosti zapisala: »Vse kaže, da se bodo pogoji glede našega kapitala v latinskoameriških deželah še nadalje poslabšali. Politiki se igrajo s protivankejevskimi gesli. Velik hrup dvigajo o potrebi po nacionalizaciji. Ni izključeno, da bo v Latinski Ameriki kmalu na več krajih ameriški kapital prišel v težaven položaj.«

Po bolivjski nacionalizaciji kositra je prišlo v Braziliji do zelo pomembnega dogodka. Parlament je po dolgotrajnih razpravah sprejel zakon, ki prepoveduje tujemu kapitalu izkoriščanje brazilskega petroleja. Ustanovljeno je bilo brazilsko na pol državno podjetje »Petrolraz« za izkoriščanje petroleja.

Zdaj je Brazilija napravila na drugem, zelo važnem področju nov, podobnih korakov. Ustanovili so nacionalno komisijo za atomsko energijo in začeli ustanavljati nacionalni sklad za finansiranje atomskih rezikovanj in uporabe atomske energije v industrijske namene. Razen tega je brazilski nacionalni svet odpovaldal sporazum o skupnem ameriško-brazilskem raziskovanju urana in ustavitil do nadaljnjega izvoz urana in torija v ZDA.

Pred sklepom nacionalnega sveta in predsednika Kubička je

prišlo v parlamentu do širše razprave. Razprava je potekala na podlagi uradnega poročila o doseganju raziskovanju in izkoriščanju atomskih rudnin. V poročilu je bilo navedeno, da je Brazilija zelo bogata z atomskimi rudninami in da sodijo nekatera nahajališča med najvažnejša na svetu.

V debati so bile izrečene ostre obdolžitve na račun sedanje politike na področju atomske energije. Vladi so očitali, da prodaja uran in torij ZDA po smešno nizkih cenah. V debati je tudi prevladalo mnenje, da je napačno, ko se je Brazilija v raziskovanju in izkoriščanju atomskih rudnin povežala izključno z ZDA, spričo česar je postala odvisna, kar zavira njen razvoj na tem pomembnem področju.

Ko je sprejela ta sklep o politiki na področju atomske energije, je Brazilija posebej poudarila, da ni proti sodelovanju z ZDA, da je zelo zainteresirana na tem sodelovanju — toda na novi podlagi.

Afera se bliža koncu in zadevo ima zdaj v rokah sodišče. V kratkem se bo začela sodna obravnava in gradivo, ki ga bodo obravnavali, bo zanimivo in v zgodbi o sedanjem položaju na bližnjem vzhodu, o Egiptu in Sueskem prekopu. Egiptovski oblasti so aretirale tri angleške državljane in več Egiptovčan ter izgnale dva angleška diplomata.

KAKO SE JE ZAČELO
Pomočnik direktorja časopisne agencije »Arab News Agency« James Swinborn, ki je obtožen, da je vodil vohunsko središče, je prispel v Egipt pred 23 leti. Najprej je bil učitelj angleščine kakor njegova žena, potem pa je dobil službo v časopisni agenciji in se začel ukvarjati z drugimi, bolj zanimivimi in donosnejšimi posli. Pred njim je vodil vohunsko središče njegov brat, ki se je leta 1952 vrnil v London, kjer je napredoval v čin generala.

Stab centra je bil na mirnem, stikovitnem otoku Zamaleku na Nilu. Od onod je Swinborn vodil ves center, sprejel in posiljal poročila ter hgalil na sestanke s prvim sekretarjem angleškega veleposlanstva Groveom in Flaxom. Poročila o stanju v deželi, o delovanju posameznih uradov in o vojaški moči Egipta so pošiljali vohuni prek radiobrojlavne družbe Marconi, v kateri je delal glavni Swinbornov pomočnik Charles Piteck. Ta je skrbel, da se šla poročila po posebnih radijskih valovih in s posebno šifro v London.

Nehru proti eksplozijam jedrskega orožja

New Delhi, 3. sept. (Reuter). — Indijski ministrski predsednik Nehru je danes v parlamentu izjavil, da je Indija absolutno proti eksplozijam jedrskega orožja, da pa jih ne more preprečiti. Indija lahko le opozarja druge dežele na nevarnost takšnih eksplozij. V odgovoru na vprašanje nekoga poslanca je izjavil, da Indija ni bila obveščena, da je bila 24. avgusta eksplozija jedrskega orožja v Sibiriji, pripomni pa je, da se je naslednjega dne v Bombaju povečalo radioaktivno žarčenje v zraku. Meteorologi so ugotovili, da je do takšne eksplozije moralo priti nekje na severu.

SE ENA ATOMSKE EKSPLOZIJA V SZ

Washington, 3. sept. (AFP). — Ameriška komisija za atomsko energijo je danes objavila, da so opravili včeraj v Sibiriji tretjo poskusno eksplozijo jedrskega orožja. V komuniketu je rečeno, da je bila jakost te eksplozije enaka obema prejšnjima.

KAKO SO V KAIRU ARETIRALI BRITANSKE VOHUNE

Operacija G je uspela

(OD NAŠEGA POSEBNEGA DOPIŠNIKA)

don. Iz Londona pa je dobival navodila. Pozneje naj bi ga nagradili tako, da bi postal vodja vohunskega središča. Navodila so se nanašala ne samo na Egipt in Kairo, marveč na vse arabske dežele. Ta stran je bila poudarjena na zlasti po nacionalizaciji Sueskega prekopa.

SPRETNO DELO OBVEŠČEVALNEGA CENTRA

Delo centra je bilo predvsem spretno. Zbiral je najrazličnejše tajne informacije o Egiptu, njegovih namelih in zunanji in notranji politiki, o njegovi vojaški moči itd. Vse kaže, da je bilo njegovo delo v tem oziru do kaja uspešno. Najbolj zanimivo pa je, kar je priznal tudi Swinborn, da je bila glavna naloga Centra v snovanju državnega prevrata v slogu francoskega. V ta namen je center zbiral tiste Egiptovčane, ki so nasprotniki Naserjevega režima in ki so pripravljani na vse, samo da bi se vrnilo »stari zlati čas«.

Razen glavnega Swinbornovega pomočnika je imel važno vlogo tudi »Paul«, oziroma Sajed Mohamed, bivši učitelj v severni Afriki. Ta se je specializiral za vprašanja Severne Afrike, zlasti za osvobodilna gibanja v Tuniziji, Maroku in Alžiru. Ko so se stiki med Veliko Britanijo in Egiptom zaostri, ko je prišlo na področju Sueskega prekopa do spopadov med angleškimi četami in egiptovskimi komandosi, so Paulu naročili, naj organizira obveščevalno službo na področju prekopa, ter zbira informacije o namenih egiptovske vlade kakor tudi podatke o delovanju egiptovskih komandosov proti angleškim četam. Specializiral se je tudi na vojaška vprašanja, za kar je dobival posebno nagrado.

Med vohuni je bil tudi Sudanec Samuel Atijah, ki je prišel po osamovoljstvu v Kairo v sodansko agencijo. Bil je glavni prevajalec vseh poročil. Tretji Anglež je bil tudi eden izmed članov verige, ki so jo dopolnjevali mnogi Egiptovci, med njimi več uglednih pristavec starega režima. V Kairo pravi, da je bilo vohunsko središče podrejeno nekaterim ljudem v angleškem veleposlanstvu.

Brž ko so egiptovske oblasti zvedele za vohunsko središče, so ukrenile vse potrebno, da bi ga razkrinkale in njegovo delovanje onemogočile. Egiptovski minister za pravosodje Ahmed Husni je imel potem več sestankov z najvišjimi predstavniki pravosodja, zlasti z vrhovnim državnim tožcem Hafizom Sabekom. Kolikšen uspeh pripisujejo v Egiptu razkrinkanju vohunov, dokazuje že to, da je vodil preiskavo sam Sabek. Ministrstvo za pravosodje ho bržčas predložilo nekaj spreminjivelnih predlogov h kazenskem zakonu v smislu ostrejših ukrepov proti vohunom. V Kairo pravi, da bo Sabek zahteval za vse obtožence smrtno kazen.

V egiptovski javnosti je povzročilo to odkritje veliko razburjenje. Mnogi Egiptovci vidijo v tem dokaz, da se Velika Britanija noče sprizniti s sedanjim položajem v Egiptu.

OD ATLANTIKA DO PACIFIKA

Moderni časi v River Rougeu

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPIŠNIKA)

Rino, konec avgusta V »directus«, ki vozi v San Francisco, je večina potnikov še iz New Yorka. Vozniki so se menjali vsakih pet, šest ur: šaljivci, ljudomrzni, ljudje, ki radi ukazujejo... Velikan na desetih kolesih pa je brez drhtenja požiral tisoče kilometrov in s svojo priljago ljudi in zabojer rezal meje celega ducaata držav.

»Ste bili v River Rougeu?« ponavlja sosed na prednjem sedežu. »Prihajam od onod. Pravi, da se dobi v Kaliforniji delo.« Iz avtomobilskega Detroita so v tej sezoni mnogi krenili na zahod. Večina v »letalski Detroit« — Los Angeles. Vojna industrija namreč ni ostala brez trga.

»Meni je lahko, samski sem še,« pojasnjuje sosed, kakor da bi se opravičeval. »Tisti z ženami in otroki in hišami in posojili... s tistimi je drugače.« Obsijan od sonca je bil videti nekako bolj zdrav in bolj živahen od tistih človeških strojev pod grozljivimi neonskimi svetilkami v River Rougeu. Nič čudnega ni, da človeku odvzamejo fotografski aparat in mu prepovedo slikanje v tovarni.

Zbrali so nas v Rotondi, okroglem poslopju, kakor pove že ime, kjer so nam pokazali razstavo 8000 Fordovih preskrbovalcev. Potem so nas prepeljali (z darovji družbe), brezplačno do kompleksa, katerega osrednja delavnica sega nad dva kilometra v dolžino in menda 800 m v širino. Levo in desno so stale na površini nad 50 ha naprave River Rougea, ki so take, da v 21 urah spremeni rudo v gotov, bleščoč avtomobilski model 1956.

V gozdu neskončnih tekočih travok, ki se med seboj križajo, v hrpu elektrinih vrtnih strojev in brusov, brizgalk za barvanje, vznožne verige človeških teles, ki kar naprej mažejo notranji del cilindra ali napeto privijajo taisti vijak v taisto ležišče — laik težko verjame, da poraja ta kaos dovršeno čist in preizkušeno dober avtomobil.

Chaplinovi »Moderni časi« so bled odsev neumljenega mehanizma teh kretanj in zapletenosti teh operacij.

Kje se začneja Zahod? Polne kavejke smo začeli srečavati v Nebraski.

Nekdanji izpostavljeni položaj proti Siauxom, rojstni kraj Bufala Billa in postaja poštnih kočij, Nords Plata je bila videti

Detroit, središče ameriške avtomobilске industrije

Swinbornov odhod je bilo že vse pripravljeno in napovedano so bila tudi že navodila za njegovega naslednika. Pričakovali so jih s posebnim letalom, ki naj bi pristelo v Kairo prek Cipra. Vse je bilo pripravljeno. Egiptovska policija je smatrala, da je napočil trenutek, ko mora napraviti konec delovanju vohunov. V ponedeljek so obkolili Swinbornovo hišo v Zamaleku, moža pa aretirali. Takoj potem so aretirali še ostale vohune. Swinborn je moral bočes nočes priznati, da je vodil vohunsko organizacijo. Preiskovalnim organom je izdal tudi vse podrobnosti. Na podlagi njegovih izpovedi je egiptovska vlada zahtevala, da se morata dva angleška diplomata takoj odstraniti iz Egipta.

Egiptovski minister za pravosodje Ahmed Husni je imel potem več sestankov z najvišjimi predstavniki pravosodja, zlasti z vrhovnim državnim tožcem Hafizom Sabekom. Kolikšen uspeh pripisujejo v Egiptu razkrinkanju vohunov, dokazuje že to, da je vodil preiskavo sam Sabek. Ministrstvo za pravosodje ho bržčas predložilo nekaj spreminjivelnih predlogov h kazenskem zakonu v smislu ostrejših ukrepov proti vohunom. V Kairo pravi, da bo Sabek zahteval za vse obtožence smrtno kazen.

V egiptovski javnosti je povzročilo to odkritje veliko razburjenje. Mnogi Egiptovci vidijo v tem dokaz, da se Velika Britanija noče sprizniti s sedanjim položajem v Egiptu.

F. DIZDAREVIC

mi in otroki in hišami in posojili... s tistimi je drugače.« Obsijan od sonca je bil videti nekako bolj zdrav in bolj živahen od tistih človeških strojev pod grozljivimi neonskimi svetilkami v River Rougeu. Nič čudnega ni, da človeku odvzamejo fotografski aparat in mu prepovedo slikanje v tovarni.

Zbrali so nas v Rotondi, okroglem poslopju, kakor pove že ime, kjer so nam pokazali razstavo 8000 Fordovih preskrbovalcev. Potem so nas prepeljali (z darovji družbe), brezplačno do kompleksa, katerega osrednja delavnica sega nad dva kilometra v dolžino in menda 800 m v širino. Levo in desno so stale na površini nad 50 ha naprave River Rougea, ki so take, da v 21 urah spremeni rudo v gotov, bleščoč avtomobilski model 1956.

V gozdu neskončnih tekočih travok, ki se med seboj križajo, v hrpu elektrinih vrtnih strojev in brusov, brizgalk za barvanje, vznožne verige človeških teles, ki kar naprej mažejo notranji del cilindra ali napeto privijajo taisti vijak v taisto ležišče — laik težko verjame, da poraja ta kaos dovršeno čist in preizkušeno dober avtomobil.

Chaplinovi »Moderni časi« so bled odsev neumljenega mehanizma teh kretanj in zapletenosti teh operacij.

Kje se začneja Zahod? Polne kavejke smo začeli srečavati v Nebraski.

Nekdanji izpostavljeni položaj proti Siauxom, rojstni kraj Bufala Billa in postaja poštnih kočij, Nords Plata je bila videti

cen: uranska mrzlica je bila mnogo kratkotrajnejša od zlate.

Kasneje je kavarnar na poti pred pragom Nevade prisegal, da začneja Zahod šele s to državo zakonjenega kockanja in ločitev zakona brez težav. Če je bil kdo drugačnih misli, jih ni povedal. Sicer pa je bilo videti pravzaprav vse to brez pomena: proslavljeni divji Zahod živi tako in tako le še med kulisami Hollywooda. Njegovo žito prodajajo čikaški mešetarji. Crede vodijo brez oboroženega spremstva v čikaške klavnice. Mesto Al Caponeja je, mi-mogrede rečeno, zgubilo še eno značilnost: njegovo podzemlje je opustilo mitraliranje na križiščih. Zdaj operirajo gangsterji iz pisarn, preko »zvez«. Če pa jim je groba sila neogibno potrebna, si preskrbijo ubijalce za one strani meje: bližnji Detroit loči od Kanade reka, prek katere prideš brez težav. Serifi imajo še vedno petokrake bleščete značke na prsih, toda zločincev ne preganjajo več v galopu po strminah. Avtomobil z 200 KS, z radijskimi oddajniki in rdečimi signalnimi svetilkami so zabrisali še poslednjo truhlo romantike.

»Na svidenje na volitvah.« Tisti izmed potnikov, ki so se izognili skušnjavi, da bi vrgli svoj drobiž v hazardne avtomate, so se oprileti politiziranja.

Priletela ženska se je prepirala z mlado sosedo, mammo lepega plavalnega dekletca:

»Kar vprašajte jih, ali je tu še kak republikanec?« Ničče se ni oglašil in sta »ka je zdaj ponosno nadaljeval« svoja »demokraska« retorična vprašanja: »Kaj so napravili z veterani? S farmarji? Kaj so storili za delavca? Za upokojenca?«

»Ničesar pod božjim soncem,« je odgovarjala sama na svoja vprašanja. »Njihova edina skrb so milijonarji, veliki Business.«

Nekateri ljudje se posegli v razgovor, da bi pohvalili Rooseveltove čase. Glede Trumana so bili manj složni. Enemu izmed njih je bil bivši predsednik bolj všeč kakor Stevenson. Demobilizirani prostak se je zagnal vanj z besedami: »Kaj pa korupcija? Mar mislite, da je svet pozabil na korupcijo?«

Mlada mati si je zdaj spet upala reči:

»Truman je začel vojno, korejsko vojno in v njej sta padla dva moja brata.«

»Tudi jaz sem bil na Koreji,« se je oglašil farmar.

»Na svidenje na volitvah,« je starka odločno napravila konec debati.

»Ike ali ne Ike, izgubili boste.« Čudno, sem pomislil. V New Yorku, tu, kamorkoli prideš, povsod slišiš samo demokrate. Republikanci pa so zmagali na volitvah 1952 in bržkone bodo zmagali tudi letos. Menda zavoljo Eisenhowerja?

Sofer je rezal ovinke s hitrostjo 60 milj na uro. Edino starke to ni motilo: mirno je spala, izmučena od svoje velike politične bitke.

Jaša Levi

Priprave na združitev

socialistov in socialnih demokratov v Italiji

Rim, 3. sept. (Tanjug). Vodstvi Socialistične in Socialnodemokratske stranke obravnavata danes na ločenih sestankih poročila o razgovorih med Nemčijo in Saragatom v Pralognanu, kakor tudi njune predloge glede združitve obeh strank. Sestanku socialnodemokratskega vodstva prisostvu-

je tudi predstavnik Socialistične internacionale, namestnik sekretarja francoske socialistične stranke Commin, ki se že nekaj dni mudi v Rimu in je imel vrsto razgovorov s posameznimi predstavniki Socialnodemokratske in Socialistične stranke. Drevi ali jutri se bo ponovno sestel z Nenijem, ki mu bo razložil stališče socialističnega vodstva.

V sedanji fazi pogajanj za združitev med socialisti in socialnimi demokrati je edina resnejša ovira sindikalno vprašanje, ker imajo socialni demokrati posebno sindikalno organizacijo, medtem ko so socialisti združeni s komunisti v generalni konfederaciji dela.

Kašmirska vprašanja znova pred Varnostnim svetom OZN?

New Delhi, 3. sept. (Tanjug). Iz Lahora poročajo, da namerava pakistanska vlada ponovno sprožiti kašmirska vprašanja v Varnostnem svetu OZN. V ta namen bo konec meseca odpotovala v New York posebna pakistanska delegacija. Pakistan je nameraval postaviti to vprašanje že na nedavni konferenci ministrskih predsednikov Britanske skupnosti, a se mu to ni posrečilo, ker na teh konferencah načelno ne obravnavajo sporov med članicami. Nehru pa je konec marca v parlamentu predlagal, naj bi kašmirska vprašanja odstavili z dnevnega reda mednarodnih pogajanj, tako da bi pripoznali status quo in določili končno mejo po sedanji razmejitev črti med obema deželama. Pakistan tega predloga ni sprejel.

Konferenca trade-unionov

Vprašanja plač, stanovanj in pokojnin — Previdno stališče glede sueskega spora

London, 3. sept. (Tanjug). V Brightonu se je začela danes 88. letna konferenca angleških delavskih zvez. Udeležuje se iz kakih 1000 delegatov iz 186 sindikalnih organizacij, ki štejejo 8.263.000 članov. Med vprašanji, ki jih bodo delegati v petih dneh konference obravnavali, so glavna politika plač, gradnja stanovanj in pokojnine, mednarodnimi pa Suez in Ciper.

Na podlagi zaključkov mnogih sindikalnih zvez na sestankih pred konferenco sklepajo, da so že tako rekoč sprejeti sklepi o stališču tradeunionov glede plač delavcev in nameščencev. Delegati vračajo poziv finančnega ministra Macmillana, naj bi bili skromni v zahtevah po zvišanju plač. Sindikati si pridržujejo pravico, da bodo sprožili to vprašanje nasproti delodajalcem, ko in kjer bo nastala potreba pa zvišanju plač.

Sindikati dolže vlado, da je zakrivila večino napak v narodnem gospodarstvu. Namesto »zamrzovanja plač« večina predlaga, naj bi se vrnil k planiranemu gospodarstvu, da bi se položaj zboljšal.

Kar se tiče sueskega vprašanja, je predložil generalni svet delavskih zvez konferenci osnu-

tek resolucije, ki ne veže angleškega sindikalnega gibanja na noben načrt za ureditev tega vprašanja, pač pa poudarja, da ne bi smeli uporabiti sile, dokler to vprašanje ne pride pred OZN.

Jubilejno zasedanje Združenja za OZN

Na dnevnem redu razprave o vprašanjih razorožitve, varnosti in mirnega poravnavanja mednarodnih sporov

Zeneva, 3. sept. (Tanjug). — V Palači narodov v Zenevi se je začelo danes 11. zasedanje Mednarodnega Združenja za OZN. To je pravzaprav jubilejni sestanek ob desetletnici Združenja, ki ima zdaj 52 rednih in 18 tako imenovanih pridruženih članov. Današnji jubilejni sestanek je začela predsednica Združenja siamska predstavnica ga. Pibujsoqram. V pozdravnem govoru je označila pomen in naloge Združenja, da se narodi seznanijo s cilji in dejavnostjo OZN.

Na dnevnem redu zasedanja so vprašanja razorožitve, varnosti in mirnega obravnavanja sporov. O tem bo govoril francoski predstavnik Jules Moche. Potem bo govorila ga. Roosevelt o OZN in vlogi javnega mnenja.

Na zasedanju sodeluje tudi delegacija Jugoslavije, v kateri so predsednik Jugoslovanskega združenja in podpredsednik Mednarodnega združenja za OZN Vladimir Simić, stalni delegat Jugoslavije pri Evropskem uradu OZN v Zenevi veleposlanik Gustav Vlahov, sekretar jugoslovanskega Združenja za OZN Veljko Stoišč in sekretar državnega sekretariata za zunanje zadeve Dejan Kostić.

Z VSEH STRANI SVETA

SVICA PRAVNE PLATI SANITETNE ZAŠČITE V VOJNEM CASU

Zeneva, 3. sept. (Tanjug). Tu se je danes začel sestanek predstavnikov mednarodnega odbora Rdečega križa, Svetovne zdravstvene organizacije, Mednarodnega odbora za vojno medicino in Svetovnega zdravniškega združenja. Na sestanku, ki ga je sklical Rdeči križ, obravnavajo vprašanja mednarodnega medicinskega prava v zvezi z vojno in civilno sanitetno zaščito v vojnem času. Jugoslavijo zastopata na tem sestanku generalmajor dr. Radmiljo Jovanović in kapetan Jovica Patronogić.

ZSSR PILOTI ZA SUEŠKI PREKOP

Moskva, 3. sept. (Reuter). »Pravdat poroča, da se je združeno število pilotov, zaposlenih v helikopterski pripravi Kalinina, prostovoljno javilo za delo na Sueskem prekopu. Egiptsko veleposlanstvo v Moskvi je že prejelo določeno število ponudb za delo na prekopu.«

SPANIJA TUDI ŠPANSKI PILOTI

Pariz, 3. sept. (AFP). Upravi Sueskega prekopa so poslali prek egiptskega veleposlanstva v Madridu ponudbo 50 španskih pilotov, ki bi se radi zaposlili na Sueskem prekopu.

ZDA POMOČ JUGOVZHODNI AZIJI

Washington, 3. sept. (AP). Po podatkih za proračunsko leto, zaključeno

REKORD S HELIKOPTERJEM

Oklahoma, 3. sept. (Reuter). Posadka nekoga ameriškega vojaškega helikopterja je izboljšala svetovni rekord. Helikopter je v zraku že več kot 36 ur, medtem ko je znašal dosežani rekord 31 ur. Helikopter je vzletel ob začetku tiskalnjske letalske razstave. Njegova posadka namerava ostati v zraku tri dni, dokler bo trajala razstava.

ZRTVE NEOPREZNIH MOTOCIKLISTOV

New York, 3. sept. (AFP). Nacionalni varnostni svet je objavil, da številno žrtve prometnih nesreč v ZDA ob sobotah in nedeljah stalno narašča. Zadržjo soboto in nedeljo je bilo ubitih 62 ljudi, Sodiijo, da so večine nesreč krivi neoprezni motociklisti.

INDIJA HUDA ZELEZNIŠKA NESREČA

Hajderabad, 3. sept. (Reuter). Relevalne ekipe so našle 112 trupel v dveh železniških vagonih, ki sta skupaj z lokomotivo padla v reko, sto kilometrov od Hajderabada. Do nesreče je prišlo, ko se je pod vlakom udri most. Ostale žrtve se nadalje iščejo. Reševanje pa ovirajo deževje. Pri podobni nesreči pred dvema letoma je bilo 139 smrtnih žrtev.

FILIPINI VOJAŠKA KONFERenca SEATO

Bagio, 3. sept. (AFP). Danes so se tu sestali vojaški izvedenci članice Zveze za obrambo jugovzhodne Azije (SEATO). Popoldanska seja je bila tajna. Predsednik je vrvni poveljnik filipinske vojske general Vargas. Na dopoldanskem sestanku so obravnavali dosežanje delovanja SEATO na vojaškem področju.

TAJVAN VREMENSKA KATASTROFA

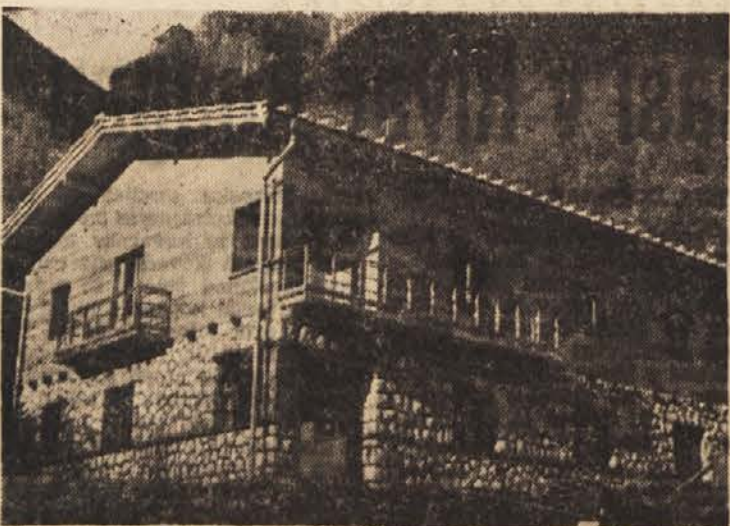
Tajpeh, 3. sept. (AP). Močan tajfun in hudi nalivi so zajeli severni del Tajvana (Formoze). Nekaj sto ljudi je ostalo brez strehe. Vse zveze a tem področjem so prekinjene. Gmotne škode se niso ugotovili, a je ogromna. V prizadetih krajih so proglasili pripravno stanje.

ZAHODNA NEMCIJA MANJ MOTORNIH KOLES

Bona, 3. sept. (Reuter). Več velikih tovarnz za proizvodnjo motornih koles je odustilo ali pa se namerava odustiti večje število delavcev in omejiti proizvodnjo. Tako so v zadnjih tednih podjetja BMW in tovarna motorjev NSU odstopile 1200 delavcev. BMW je sklenila do novembra avesti 36 namesto 45-urni delovni teden. Tovarna Regensburg Stahle in Metalbau je vnaprej obvestila 100 izmed skupno 600 delavcev, da bodo odpnjeni. Sodiijo, da je do tega prišlo, ker je v Zahodni Nemčiji čedalje več povpraševanja po majhnih avtomobilih, medtem ko zanimanje za motorna kolesa in skuterje stalno narašča.

Ukrep, ki je bil zaman: tako so Britanci v Nikosiji in drugod na Cipru posneli prstne odtise vsemu prebivalstvu, da bi uporniški EOKA laže prišli do živega. Toda upor se ravno zdaj silovito nadaljuje.

Preteklo soboto so se na Kopsišu zbrali k skromni slovesnosti številni predstavniki znanstvenih ustanov, političnega in javnega življenja ob otvoritvi »Doma gozdarjeve«.

Z OBRAVNAVE PRED OKROŽNIM SODIŠČEM V MARIBORU PROTI MORILCU ALOJZA GOLOBA, GWARDIJANA MINORITSKEGA SAMOSTANA V PTUJU

Janez Mohorko hladnokrvno priznava ogabni umor

Maribor, 3. sept. — Danes ob 2. uri se je začela pred okrožnim sodiščem v Mariboru obravnava proti Janezu Mohorku, strelniku minoritskega samostana v Ptuj, ki je v noči od 2. na 3. avgust po skrbno premišljenem in pripravljenem načrtu na grozovit način umoril gvardijana tega samostana Alojza Goloba. Petinsko-konu senatu predseduje dr. Ivan Dolinšek, namestnik javnega tožila je Gojmir Jelenc, obtožena pa brani ex officio dr. Ivan Winterhalter.

Ogabni zločin je pred mesecem dni razburil našo javnost, našim kriminalističnim organom pa gre zavržati, da je bil storilec že po nekaj dneh odkrit. To in pa zločinovo priznanje, da je umor zagretil predvsem zaradi pohlepa po denarju, je bil najboljši odgovor na klevete, ki so si jih dovolili prve dni po umoru nekateri tuji listi, češ da naj bi imel umor neko politično ozadje.

Porotna dvorana je bila še pred 5. uro polna poslušalcev pretežno iz Ptuja in okolice, množica ljudi pa se je zbrala pred dvorano, ker v njej ni bilo več prostora. Po ugodnih formalnostih je tožilec prebral obtožnico, s katero je bil obtožen samostanski strelnik Janez Mohorko, da je po premišljenem načrtu ubil Alojza Goloba ter si prisvojil samostanski cehar 150.000 dinarjev, ki jih je pokonnik hranil v svoji pisalni mizi. V obtožnici je bil podrobno opisan potek umora, kako si je Janez Mohorko nabavil sekiro, jo že mesec dni pred zločinom skrival na omaru pred gvardijanovo spalnico, nato pa oprezoval na primeren trenutek, ko bi dejanje neopazeno izvršil in vrzel denar. Za pričo je bil star 11 let, se je 2. avgusta zvečer po praznovanju cerkvenega praznika v samostanu, ko se je Mohorko oborožil s sekiro, skrival pod posteljo gvardijana, počakal, da se je ta vrnil iz kopalnice in zaspal, nato pa s petimi udarci s sekiro umoril Goloba, vzeti denar in s lastnimi ključem zaklenil celico.

Na vprašanje predsednika sodišča, če obtožene prizna umor in tatvino, je Janez Mohorko odgovoril pritrdilno. Predsednik sodišča ga je nato pozval naj opiše svoje življenje in okoliščini, ki so ga privedle do storjenega zločina. Z dokaj tihim in povsem umirjenim glasom je obtožene pripovedoval, da je od svoje rane mladosti po smrti staršev živel pri raznih posestnikih, kjer je služil za pastirja in hišnega, ko pa je bil star 11 let, se je 1951 zaposlil kot kmetički delavec v minoritskem samostanu v Ptuj. Tu je bil zaposlen nekaj več kot dve leti do odhoda k vojakom. Po odsluženem roku pa se je lani zopet vrnil v samostan, kjer je prevzel strežniško delo. Povedal je tudi, da je imel v času, ko je bil pri vojakih, stike s samostanom, saj mu je prav pater Golob večkrat pisal in mu pošiljal tudi pakete.

V odgovorih na vprašanja predsednika sodišča je tako mirno in brez prizadetosti kot o svojem življenju pripovedoval tudi o umoru in o tem, kako ga je izvršil.

Svoje dejanje je skušal olepšati na ta način, da je navajal, kako ni le pohlep po denarju vzrok za umor, temveč tudi prepričanje s paterm Golobom, ki je bil star 11 let, se je 2. avgusta zvečer po praznovanju cerkvenega praznika v samostanu, ko se je Mohorko oborožil s sekiro, skrival pod posteljo gvardijana, počakal, da se je ta vrnil iz kopalnice in zaspal, nato pa s petimi udarci s sekiro umoril Goloba, vzeti denar in s lastnimi ključem zaklenil celico.

Split, prva nedelja v septembru

Zadnja dva dni na splitski pošti, v oddelku za telegraf in telefon ni mogoče priti na vrsto. Dokaj prostorna dvorana je polna ljudi, ki izpolnjujejo blankete za brzojave in naročajo telefonske razgovore.

Cetudi človek ne bi nehoti prisluhnil pogovoru, bi zlahka zvedel zakaj. Dovolj je, da puhne predse: »Vroče,« in že vam vsaj eden odgovori: »Vroče.«

Potem steče pogovor sam naprej, kolikor se to imenuje pogovor. Nikomur se namreč ne da ne govoriti ne misliti, ker je pripeka res huda: zjutraj se ob šestih prebudite pri šestindvajsetih, opoldne hodite po razbeljenih cestih (če ste novinar) pri petintridesetih in zvečer ob sedmih se zaman poskušate ohladiti na prostem pri sedemindvajsetih stopinjah.

Toda toliko že zveste, da si vsaj večina od vseh, ki se poslužujejo najhitrejših komunikacijskih sredstev, želi podaljšati dopust, ali potrebuje denar, da bi preživel še nekaj dni v septembru, ki bo po napovedi meteorologov tukaj lep in vroč, kot že dolgo ne pomnijo.

10.000 TURISTOV NA DAN

V splitskem uradu »Putnika« vedo v zvezi s tem povedati, da v Splitu odpravijo s to ali ono uslugo na dan okrog 10.000 turistov. Res, nekaj jih pobegne, ker je vročina včasih prva nezgodna, saj spominja po mnenju meteorologov — na tropske kraje. Toda

bom, ki ga je večkrat grajal zaradi kršitve samostanskega reda. Hkrati je navajal tudi primer nekakšnih homoseksualnih ekscesov manjšega značaja v odnosu z gvardijanom, za kar naj bi bil Mohorko dobival tudi denar. Na vprašanje sodnika in tožila pa je moral priznati, da je denar vendarle izbral zelo veliko vlogo v njegovem življenju. Zdelo se mu je, da je njegova plača premajhna. Kot poljski delavec je zaslužil 1600 din, kot strelnik pa 3500 din poleg vse oskrbe. Za dediščino, ki jo je v davnem času iztožil od sestre, je kupil radijski aparat, s posojilnico, ki mu ga je dal Golob, pa tudi kolo. Priznal je, da je hotel kupiti še polnivo, ki si ga je močno želel. Dobro je vedel, kje je hranil Golob samostanski denar, in ob pogledu nanj mu je prišlo na misel, da bi mu ta denar izpolnil njegovo željo. Na vprašanje, čemu ni vzeti samo denarja, ampak je izvršil še uboj, je odgovoril, da se je bal, da bi ga takoj osumili tatvine. Priznal je tudi večkratne manjše tatvine, ki jih je zagrešil že prej.

Opoldne je predsednik senata prekinil obravnavo, ki se je popoldne nadaljevala z zasliševanjem prij. Pri dve prij., pater-minorita Ivan Dršković in Stefan Glavač sta približno po-

IZPRED SODIŠČA V LJUBLJANI

S sekiro je iskal svojo bivšo ženo

Ko je stal 36-letni P. K. pred sodniki zaradi napada na sosedo, pri kateri je iskal svojo razvezano ženo, bi mu človek ne prisodil, da je sposoben komurkoli napraviti kaj hudega. Toda dejanje, zaradi katerega je bil na tožni klopi in izpislek iz kazenske evidence, govoriča povsem drugače. P. K. je bil po osvoboditvi že štirikrat pravomočno obsojen zaradi nedovoljenega trgovanja, poskusa tatvine kolosa, lahke telesne poškodbe in zamernarjenja skri za otroke. Popoldne 30. marca letos je zopet poplaval v gostilni pri Rhotarju na Tržaški cesti, odkoder je odšel proti polnični na svoje stanovanje. Bil je zelo zamisljen in nekaj časa je hodil po kuhinji sem in tja, nato pa vzel iz štedilnika sekiro ter zagrozil, da bo pozabil vse kravarje, ki spijo v zadržnem bievu. Pri tem je mislil na delavce, ki so zaposleni v zadrugi in o katerih je sumil, da so v dobrih odnosih s njegovo bivšo ženo. Po odhodu od doma pa ni krenil v zadrugo in biev, ampak je oprezal okoli hiše, kjer je tedaj stanovala bivša žena. V tem pa je zaletel na njeno stanodajalka in jo začel spraševati, kje je žena. Ko mu je ta odgovorila, da ga naj to nikar ne zanima, ker je razvezan, je začel udrihati po njej. Vsa preplašena je seveda izbežala v hišo in hotela zakleniti vrata, da bi P. K. ne bi mogel za njo. Toda to se ji ni več posrečilo. P. K. je odprl vrata, ko si je hotela zaščititi z roko glavo, jo je s sekiro udaril ter ji presekal kožo. Poleg te poškodbe je dobila sosedo ob tej priliki tudi razgrinjavno obeh zatičnih predelov in zlom enega rebra, tako, da je morala iskati zdravniško pomoč v bolnišnici.

Okrajni Svet Svobod in prosvetnih društev celjskega okraja je sklical v nedeljo razširjeno konferenco s predstavniki Svobod in kulturnoprosvetnih društev okraja. Kot najvažnejše je bilo na dnevnem redu razprava o pripravah za naslednje občne zbere društev in razprava o uvedbi sistematičnega izobraževanja odraslih — ustanovitve delavskih šol v osmih izobraževalnih središčih. Konferenca sta se udeležila tudi tajnik Zveze Svobod in prosvetnih društev Roman Albreht in sekretar Okrajnega odbora SZDL Celje Jakob Zen.

Smrtna obsodba

Maribor, 3. sept. — Na popoldanski razpravi proti Janezu Mohorku sta govorila javni tožilec in uradni branilec. Zvečer okrog 8. ure se je sodni senat umaknil k posvetovanju, ki je trajalo dobro uro.

Kmalu po 9. uri je predsednik Dolinšek razglasil sodbo. Sodišče je spoznalo obtožena Janeza Mohorka za krivega zahrbtnega umora iz krivostojnosti in je bil obsojen na smrtno kazen z ustrejitvijo. M. N.

PIJANE ŠOFERJE JE TREBA OSTRO KAZNOVATI

Dan za dnem se dogajajo prometne nesreče zaradi vinenosti šoferjev. Eno takih nesreč je povzročil tudi Aldo De Bassa, ki je bil zaposlen pri podjetju »Fructus« iz Kopra. Dne 10. maja letos je izkoristil več prilik, da se je precej močno opil. V takem stanju je vozil zvečer istega dne tudi osební avto po Celovški cesti iz Medvod v Ljubljano z brzojo okrog 70 km na uro. Zaradi vinenosti se ni dosti menil za prometna predpisa, ampak vozil kar po levi strani ceste. Nasproti mu je privozil prav tedaj motociklist Vasilij Podotnik, ki se nikakor ni mogel nadejati, da mu lahko na tako prometni, široki in pregledni cesti kdo privozi tak nepravilno nasproti. Zaradi tega je prišlo do izredno močnega trčenja obeh vozil. De Bassa je zbil s svojim avtomobilom Podotnika s motociklom vrial na pločnik, nato pa motociklist je rinal pred seboj preveč pločnika do vhoda na dvorišče Pivovarne »Union«, kjer je s svojim vozilom končno obstal ob zidu. Posledice te divje vožnje De Bassa so bile zelo hude. Poleg materialne iko-

do na vozilih, ki znaša okrog 200.000 din, je postal žrtev karambola tudi Podotnik, ki je dobil ob tej priliki zlom lobanjskega dna, oteženje in otekleline močanog in je v bolnišnici po nekaj urah umrl.

Vlomilec za zapahi

Ko se je Pavla G. iz Noče pred dnevi po krajši odsotnosti vrnila domov, se je lastnega stanovanja ustrašila. Našla je vse razmetano in v neredu. Ko je pogledala v omare, je opazila, da so domala prazne. Neznani vlomilec je med njeno odsotnostjo v parilo v vrednosti nad 100.000 din. Kriminalisti in milicijski so kmalu ugotovili, da je vlomil Jože K., ki so ga predali sodišču v obravnavo. Ukradena oblačila in perilo so skraj v celoti našli ter vrnilo oškodovanki.

Dom onemoglih v Vojniku spet obnovljen

Pročelje velikega poslopja Doma onemoglih v Vojniku pri Celju so začeli letos poleti obnavljati. Spričo ugodnih vremenskih prilik je delo hitro napredovalo, tako da je bil Dom pred nedavnim popolnoma obnovljen.

Premalo skrbi za urejanje Jožefovega hriba

Jožefov hrib pri Celju, ali po novem Aljažev hrib ima proti mestu tudi majhen park. Pred leti so namestili tudi več klopi, tako da se spremljanci lahko odpodijo. Vendar pa je okoli klopi pravcato smetišče, za katerega se nihče ne zmeni. Razen papirja in drugih odpadkov iz lesa, s katerimi se najbrž igrajo okoljski otroci, leži povsod zločinjeno steklo. Ali ni nikogar, ki bi tudi na Jožefovem hribu skrbel za red in čistoto? F. K.

Gospodinjstvo obvezen predmet v nekaterih goriških šolah

Na svojem prvem prihodnjem zasedanju bo Okrajni ljudski odbor v Novi Gorici sprejel odlok, ki bo določal, da se v nekaterih šolah gospodinjstvo uvede kot obvezen učni predmet. Poučevati ga bodo začeli že z novim šolskim letom. Obvezen bodo ta predmet poučevali v osemletkah in nižjih gimnazijah po dve uri tedensko ter na učiteljsku v Tolminu od prvega do četrtega letnika po štiri ure tedensko. Absolventke gospodinjstva šole v Grobljah pri Kamniku (skupaj je le-teh v goriškem okraju 13) bodo mladino seznanjale z naukom o zdravi prehrani ter tehniki gospodinjstva. Polovico časa bodo posvetile teoretični razlagi, polovico pa praktičnemu pouku. Gospodinjstvo učiteljice bodo za svoje

Celje ima svojo klišarno

Pred dvema mesecema je začela v sklopu »Celjske tiskarne« obratovati nova klišarna, opremljena z doma izdelanimi napravami. Za potrebe Celja in okolice so morali do pred nedavnim naročiti klišaje v Mariboru, Zagrebu ali Ljubljani. Ker so tudi te klišarne precej obremenjene, so morali Celjani vedno precej časa čakati, da so jim naročeno zgotovili. Zato je »Celjska tiskarna« diže časa proučevala možnost, kako bi s lastnimi sredstvi uredila prepotrebno klišarno.

Dom onemoglih v Vojniku spet obnovljen

Pročelje velikega poslopja Doma onemoglih v Vojniku pri Celju so začeli letos poleti obnavljati. Spričo ugodnih vremenskih prilik je delo hitro napredovalo, tako da je bil Dom pred nedavnim popolnoma obnovljen.

Premalo skrbi za urejanje Jožefovega hriba

Jožefov hrib pri Celju, ali po novem Aljažev hrib ima proti mestu tudi majhen park. Pred leti so namestili tudi več klopi, tako da se spremljanci lahko odpodijo. Vendar pa je okoli klopi pravcato smetišče, za katerega se nihče ne zmeni. Razen papirja in drugih odpadkov iz lesa, s katerimi se najbrž igrajo okoljski otroci, leži povsod zločinjeno steklo. Ali ni nikogar, ki bi tudi na Jožefovem hribu skrbel za red in čistoto? F. K.

Gospodinjstvo obvezen predmet v nekaterih goriških šolah

Na svojem prvem prihodnjem zasedanju bo Okrajni ljudski odbor v Novi Gorici sprejel odlok, ki bo določal, da se v nekaterih šolah gospodinjstvo uvede kot obvezen učni predmet. Poučevati ga bodo začeli že z novim šolskim letom. Obvezen bodo ta predmet poučevali v osemletkah in nižjih gimnazijah po dve uri tedensko ter na učiteljsku v Tolminu od prvega do četrtega letnika po štiri ure tedensko. Absolventke gospodinjstva šole v Grobljah pri Kamniku (skupaj je le-teh v goriškem okraju 13) bodo mladino seznanjale z naukom o zdravi prehrani ter tehniki gospodinjstva. Polovico časa bodo posvetile teoretični razlagi, polovico pa praktičnemu pouku. Gospodinjstvo učiteljice bodo za svoje

Kaj bo z železniško postajo v Murski Soboti?

Ze večkrat so časopisi pisali o kolodvoru v Murski Soboti. Zastarellost železniške postaje so kritizirali že pred leti.

Da bi ustregli potrebam in razvoju modernega prometa, so začeli v Mur. Soboti o modernizaciji železniške postaje razmišljati na raznih mestih. Bil je napravljen tudi že delni načrt. Zgrajena je bila industrijska proga, toda za poslopje železniške postaje se ni nihče zmenil. Pač pa so uredili okolico postaje. Nepotrebne jarke so zamašili z gramozom in uredili grede. Skratka, dohod k postaji je že zaslino urejen. Nikakor pa ne ustrezajo postajni prostori. Garderove ni in tudi čakalnica je premajhna.

Pred kratkim časom je poskusno privozil v Mursko Soboto motorni vlak. To novost so ljudje iz Obmurja zelo pozdravili in je na splošno želja, da bi prometne zveze s Pomurjem čimprej izboljšali. Torej ob misli na gradnjo železniške postaje je potrebno misliti tudi na renoviranje železniškega tira. Ker je most na Muri že obnoven, bi se verjetno dalo z manjšimi sredstvi izboljšati tudi prometne zveze s Pomurjem. F.

Celje ima svojo klišarno

Pred dvema mesecema je začela v sklopu »Celjske tiskarne« obratovati nova klišarna, opremljena z doma izdelanimi napravami. Za potrebe Celja in okolice so morali do pred nedavnim naročiti klišaje v Mariboru, Zagrebu ali Ljubljani. Ker so tudi te klišarne precej obremenjene, so morali Celjani vedno precej časa čakati, da so jim naročeno zgotovili. Zato je »Celjska tiskarna« diže časa proučevala možnost, kako bi s lastnimi sredstvi uredila prepotrebno klišarno.

Dom onemoglih v Vojniku spet obnovljen

Pročelje velikega poslopja Doma onemoglih v Vojniku pri Celju so začeli letos poleti obnavljati. Spričo ugodnih vremenskih prilik je delo hitro napredovalo, tako da je bil Dom pred nedavnim popolnoma obnovljen.

Premalo skrbi za urejanje Jožefovega hriba

Jožefov hrib pri Celju, ali po novem Aljažev hrib ima proti mestu tudi majhen park. Pred leti so namestili tudi več klopi, tako da se spremljanci lahko odpodijo. Vendar pa je okoli klopi pravcato smetišče, za katerega se nihče ne zmeni. Razen papirja in drugih odpadkov iz lesa, s katerimi se najbrž igrajo okoljski otroci, leži povsod zločinjeno steklo. Ali ni nikogar, ki bi tudi na Jožefovem hribu skrbel za red in čistoto? F. K.

Gospodinjstvo obvezen predmet v nekaterih goriških šolah

Na svojem prvem prihodnjem zasedanju bo Okrajni ljudski odbor v Novi Gorici sprejel odlok, ki bo določal, da se v nekaterih šolah gospodinjstvo uvede kot obvezen učni predmet. Poučevati ga bodo začeli že z novim šolskim letom. Obvezen bodo ta predmet poučevali v osemletkah in nižjih gimnazijah po dve uri tedensko ter na učiteljsku v Tolminu od prvega do četrtega letnika po štiri ure tedensko. Absolventke gospodinjstva šole v Grobljah pri Kamniku (skupaj je le-teh v goriškem okraju 13) bodo mladino seznanjale z naukom o zdravi prehrani ter tehniki gospodinjstva. Polovico časa bodo posvetile teoretični razlagi, polovico pa praktičnemu pouku. Gospodinjstvo učiteljice bodo za svoje

Gospodinjstvo obvezen predmet v nekaterih goriških šolah

Na svojem prvem prihodnjem zasedanju bo Okrajni ljudski odbor v Novi Gorici sprejel odlok, ki bo določal, da se v nekaterih šolah gospodinjstvo uvede kot obvezen učni predmet. Poučevati ga bodo začeli že z novim šolskim letom. Obvezen bodo ta predmet poučevali v osemletkah in nižjih gimnazijah po dve uri tedensko ter na učiteljsku v Tolminu od prvega do četrtega letnika po štiri ure tedensko. Absolventke gospodinjstva šole v Grobljah pri Kamniku (skupaj je le-teh v goriškem okraju 13) bodo mladino seznanjale z naukom o zdravi prehrani ter tehniki gospodinjstva. Polovico časa bodo posvetile teoretični razlagi, polovico pa praktičnemu pouku. Gospodinjstvo učiteljice bodo za svoje

Gospodinjstvo obvezen predmet v nekaterih goriških šolah

Na svojem prvem prihodnjem zasedanju bo Okrajni ljudski odbor v Novi Gorici sprejel odlok, ki bo določal, da se v nekaterih šolah gospodinjstvo uvede kot obvezen učni predmet. Poučevati ga bodo začeli že z novim šolskim letom. Obvezen bodo ta predmet poučevali v osemletkah in nižjih gimnazijah po dve uri tedensko ter na učiteljsku v Tolminu od prvega do četrtega letnika po štiri ure tedensko. Absolventke gospodinjstva šole v Grobljah pri Kamniku (skupaj je le-teh v goriškem okraju 13) bodo mladino seznanjale z naukom o zdravi prehrani ter tehniki gospodinjstva. Polovico časa bodo posvetile teoretični razlagi, polovico pa praktičnemu pouku. Gospodinjstvo učiteljice bodo za svoje

Gospodinjstvo obvezen predmet v nekaterih goriških šolah

Na svojem prvem prihodnjem zasedanju bo Okrajni ljudski odbor v Novi Gorici sprejel odlok, ki bo določal, da se v nekaterih šolah gospodinjstvo uvede kot obvezen učni predmet. Poučevati ga bodo začeli že z novim šolskim letom. Obvezen bodo ta predmet poučevali v osemletkah in nižjih gimnazijah po dve uri tedensko ter na učiteljsku v Tolminu od prvega do četrtega letnika po štiri ure tedensko. Absolventke gospodinjstva šole v Grobljah pri Kamniku (skupaj je le-teh v goriškem okraju 13) bodo mladino seznanjale z naukom o zdravi prehrani ter tehniki gospodinjstva. Polovico časa bodo posvetile teoretični razlagi, polovico pa praktičnemu pouku. Gospodinjstvo učiteljice bodo za svoje

Gospodinjstvo obvezen predmet v nekaterih goriških šolah

Na svojem prvem prihodnjem zasedanju bo Okrajni ljudski odbor v Novi Gorici sprejel odlok, ki bo določal, da se v nekaterih šolah gospodinjstvo uvede kot obvezen učni predmet. Poučevati ga bodo začeli že z novim šolskim letom. Obvezen bodo ta predmet poučevali v osemletkah in nižjih gimnazijah po dve uri tedensko ter na učiteljsku v Tolminu od prvega do četrtega letnika po štiri ure tedensko. Absolventke gospodinjstva šole v Grobljah pri Kamniku (skupaj je le-teh v goriškem okraju 13) bodo mladino seznanjale z naukom o zdravi prehrani ter tehniki gospodinjstva. Polovico časa bodo posvetile teoretični razlagi, polovico pa praktičnemu pouku. Gospodinjstvo učiteljice bodo za svoje

Gospodinjstvo obvezen predmet v nekaterih goriških šolah

Na svojem prvem prihodnjem zasedanju bo Okrajni ljudski odbor v Novi Gorici sprejel odlok, ki bo določal, da se v nekaterih šolah gospodinjstvo uvede kot obvezen učni predmet. Poučevati ga bodo začeli že z novim šolskim letom. Obvezen bodo ta predmet poučevali v osemletkah in nižjih gimnazijah po dve uri tedensko ter na učiteljsku v Tolminu od prvega do četrtega letnika po štiri ure tedensko. Absolventke gospodinjstva šole v Grobljah pri Kamniku (skupaj je le-teh v goriškem okraju 13) bodo mladino seznanjale z naukom o zdravi prehrani ter tehniki gospodinjstva. Polovico časa bodo posvetile teoretični razlagi, polovico pa praktičnemu pouku. Gospodinjstvo učiteljice bodo za svoje

Gospodinjstvo obvezen predmet v nekaterih goriških šolah

Na svojem prvem prihodnjem zasedanju bo Okrajni ljudski odbor v Novi Gorici sprejel odlok, ki bo določal, da se v nekaterih šolah gospodinjstvo uvede kot obvezen učni predmet. Poučevati ga bodo začeli že z novim šolskim letom. Obvezen bodo ta predmet poučevali v osemletkah in nižjih gimnazijah po dve uri tedensko ter na učiteljsku v Tolminu od prvega do četrtega letnika po štiri ure tedensko. Absolventke gospodinjstva šole v Grobljah pri Kamniku (skupaj je le-teh v goriškem okraju 13) bodo mladino seznanjale z naukom o zdravi prehrani ter tehniki gospodinjstva. Polovico časa bodo posvetile teoretični razlagi, polovico pa praktičnemu pouku. Gospodinjstvo učiteljice bodo za svoje

Ob slabem vremenu zastoj

PISMO Z MORJA

dotok novih gostov je še vedno velik. V zadnjih dneh je prav tako naraslo število prijav iz severnih držav za jesenske mesece (tja do srede novembra), kar bo, zlasti če se bo vreme obdržalo, precejšnjega pomena za turizem v prihodnjih letih.

OB SLABEM VREMENU — ZASTOJ

Nekatera gostinska podjetja oziroma turistična društva na bližnjih otokih, ki so znana po blagi klimi in malo deževnih dneh, pa razmišljajo o tem, kako sloves lepših jesenskih dni od dalmatinski obali se utrditi in povečati. Tako nekateri predlagajo, naj bi razglasili na vse strani sveta, da gost plača pension le ob lepem vremenu, ko se lahko kopa. V primeru dežja naj bi imel vsi oskrbo, vstevši stanovanje, zastoj.

Pravijo, da so se nekateri za tak predlog močno ogreli. Končno — ne sliši se tako napak. Vsaj za gosta ne. Vprašanje pa je — kako bi se stvar izkazala v praksi. Prav gotovo bičasoma prišlo do izredno zanimivih pravnih sporov, kdaj je slabo vreme in kdaj ni — in kdaj se lahko kopa in kdaj ne in kdaj n. pr. rosi in kdaj dežuje.

V Splitu se s takimi idejami kajpak ne ukvarjajo. Gostov je dovolj, sobe po hotelih so zase-

dene in kar je najvažnejše — na vreme se ni moč zanesti.

JADRANSKI SEJEM ZAKLJUČEN

V času lanskoletnega Jadranskega sejma — resda je bil dobrih deset dni kasneje, kot letošnj, ki je bil odprt od 25. avgusta do vključno danes — so imeli na primer od desetih kar sedem dni dež. Letos pa.

Letos smo lahko tudi v upravljalni sejni začetki pogovor: »Vroče« in to med pogovorom se stopnjevali z nemočnimi vzdihli in puhanjem: »Strašno vroče in nevdržno«.

No — kljub temu so prireditelji in razstavljalci zadovoljni: do zadnjega dne je bilo zaključnih za nekaj nad eno milijardo dinarjev kupčij — računajo pa, da do ta številka proti večeru današnjega dne že precej višja. Največ kupčij je bilo sklenjenih za stroje za predelavo oliv, južno sadje, kamione itd. Seveda so prav stroji za predelavo oliv in kamioni bistveno vplivali na finančni dosežek. Toda tudi drugi razstavljalci (med njimi je 400 razstavljalcev tudi iz Slovenije: Color iz Medvoda, Fructal iz Ajdovičine, Ljubljanska tovarna

hranil, Mariborska livarna, Mariborska tekstilna tovarna, Melodija iz Mengša, Sumi, tekstilna tovarna Prebold, Tiskanina Kranj, Tovarna mesnih izdelkov — Murska Sobotna in Zlatorog — Maribor), ki niso imeli velikega prometa, so zadovoljni — saj so zainteresirali tržišče (n. pr. Melodija — Mengša) za svoje proizvode.

NOVO OBELEŽJE SEJMA

V prihodnjih letih pa nameravajo prireditelji dati sejmu predvsem obmorsko obležje. V ta namen mislijo na povečanje razstavnih prostorov s postavitvijo montažnega paviljona in pontonsko povezavo s prostorji, kjer so letos priredili zanimivi posebni razstavi gospodarstva splitskega okraja in razstavo »Plastika v Ameriki«. Prav tako nameravajo v času sejma povečati število različnih prireditelj. (Letos so pripravili modno revijo, ki na njej sodeluje tudi Pletenina iz Kranja, in razstavo slikarjev-amaterjev).

Skratka — prireditelji so se porazgovorili in nič ni kazalo, da jih je »uvatila flaka«, kot pravijo Dalmatinci, kadar se jim od vročine nič ne ljubi.

Nemara bodo to svojo zamisel tudi realizirali — saj so teritorialno vzeto — res »republika« zase, s svojimi značilnostmi in potrebami. In končno že letos so morali sejem povečati s 4000 na 5000 kvadratnih metrov razstavnega prostora. Navzlic povečanju pa so morali zavrniti okrog 20 razstavljalcev.

SLAB ULOV V ČETRTEM MRAKU

Ribičem v srednji Dalmaciji pa ne gre tako od rok. Tudi v četrtem mraku ni bil ulov ribe tak, kot so pričakovali, saj so ujeli od 27. julija do 16. avgusta le 126 kg plave ribe. Zlasti slab je bil ulov na sicer znanih loviščih okrog Splita, kjer so ujeli v tem času 2300 kg rib, in Šibenika, kjer so jih ujeli celo manj — in sicer 1500 kg.

Peti mrak je začel 26. avgusta in bo trajal do 15. septembra — vendar kot kaže — ne bo dosti bolje. Zato bodo — vsaj podjetje »Jadrano« — začeli z globlinskim ulovom in delno krili izgubo, ki je neizbežna. Toda o tem drugič kaj veže.

PADNI KRUSKO...

O drugih vprašanjih pa je v teh dneh tukaj pravzaprav težavno govoriti. Prav tako seveda pisati. Res, nezgodno vroče je in brez pomena bi bilo, da bi se dalj

trudil. »Ugledao« se bom na Dalmatince, ki sanji o sebi pravijo, da ob taki vročini lahko človek le leže pod drevo in vzdihne — »Padni krusko...« In nič drugega. Kvečjemu še vzdih — »Samo da me ne ubije!«

Tako. In če ne verjamete, še to:

Vsak dan, ko pridem okrog dveh z oprakov v stanovanje, me pričakata gospodar ali gospodinja — oba imata kakih 35 ali 40 let, s pozdravom: »Vruče?« In rečem jaz: »Vruče!«

Potem pa mi reče eden ali drugi:

»Ali veste, kaj bi bilo sedaj najbolje?«

»

SVETOVNO ODBOJKARSKO PRVENSTVO

ZDA in SZ v vodstvu

Pariz, 3. sept. (Tanjug). Moški in ženske SZ so na čelu rang-lestvice svetovnega odbojkarskega prvenstva. Se nobeno prvenstvo se ni začelo s tako ostro borbo za vsak niz in vsako točko, ker bodo vsi ti nedvomno odločilni v dokončnem plasmanu. Po prvem kolu finalnih tekem je lestvica moške odbojke takolna:

Table with 2 columns: Country and Score. ZDA 1 0 3:1 59:40 2, Poljska 1 1 0 3:1 56:42 2, CSR 1 1 0 3:1 52:43 2, Francija 1 1 0 3:1 52:31 2, ZSSR 1 1 0 3:2 62:61 2, Bolgarija 1 0 1 2:3 61:62 0, Kitajska 1 0 1 1:3 51:52 0, Jugoslavija 1 0 1 1:3 48:52 0, Romunija 1 1 1 1:3 42:36 0, Madžarska 1 0 1 1:3 40:59 0

Tabela pri ženskah je takolna:

Table with 2 columns: Country and Score. ZSSR 1 1 0 3:0 45:17 2, Romunija 1 1 0 3:0 45:18 2, ZDA 1 1 0 3:0 45:16 2, CSR 1 1 0 3:1 52:42 2, Polj. Nemčija 1 1 0 3:1 59:53 2, Poljska 1 0 1 1:3 42:52 0, Bolgarija 1 0 1 1:3 42:52 0, Nizozemska 1 0 1 0:3 18:45 0, Koreja 1 0 1 0:3 18:45 0, Kitajska 1 0 1 0:3 17:40 0

SZ — Bolgarija 3:2 (15:13, 15:9, 9:15, 8:15, 15:9)

PO POSVETU FUNKCIONARJEV »PARTIZANA« SLOVENIJE

Problemi in težave 11 okrajnih zvez

Kranjska gora, majhen gorenjski kraj v dolini derocé Save Dolinke, sredi gorskih velikih Alp in Karavank, je v zadnjih letih redno prizorišče pomembnih dogodkov za razvoj naše telesne vzgoje. Pozimi se Kranjska gora spremeni v malo »Cortina«, pomladi, poleti in jeseni pa se vzgajajo tu novi strokovni kadri za delo v športnih organizacijah in društvih »Partizanov«, tekmovalci se pripravljajo za tekmovanja in nastope in zbirajo funkcije na razne povelje in zborni. Predvsem je zveza »Partizana« Slovenije izbrala in kralj za delovne sestanke, na katerih kritično ocenjujejo dejavnost organizacij in sprejemajo smernice za delo v prihodnje. Posebno pomemben je vsakoletni delovni žrb funkcionarjev okrajnih zvez »Partizanov«. Leto so zbrali po nekaj dni v Po- rotnem domu, kjer od zgodnjih jutranjih do poznih večernih ur poslušajo referate in predavanja, potem pa aktivno sodelujejo v razpravi. Tudi letošje je bilo tako. V petek, soboto in nedeljo smo bili na delovnem zboru, ki je razpravljalo o problemih, ki tajejo društva »Partizana« pri njihovem delu. Te probleme pa so v prvi vrsti nakazali zastopniki 11 okrajnih zvez. Pa si v kratkem ogledimo življenje in delo v teh zvezah.

CELJE Celjska okrajna zveza ima 35 društev in 4461 pripadnikov. Od vseh teh društev sta neaktivni dva. Lastnih telovadnih domov imajo 14, kar je vsekakor premalo in to je eden izmed perečih problemov v tem območju. Pa tudi tiste domove, ki jih imajo društva »Partizana«, je težko vzdrževati zaradi pomanjkanja sredstev.

GORICA V goriškem okraju delujejo mlada društva. Skupaj jih je 28, od teh aktivnih 13, članov pa imajo 5170. Najbolj delovna so društva v Novi Gorici in Sentpeterju. Pri vseh pa manjka mladega strokovnega kadra. Letos so imeli pet meddržtevskih zletov in okrajnih tekem v mnogobojju. Tečaj, ki jih je priredila okrajna zveza, je obiskalo 42 tečajnikov, nimo njih pa tudi 44 učiteljskih in učiteljskih. V krajih, kjer v društvih sodelujejo tudi učitelji, so uspehi še boljše. Okrajna zveza je letos dobila za svoje delo tri milijone dinarjev dotacij.

KOČEVJE Od sedmih društev v kočevskem okraju je aktivnih 5, delno aktivno 1 in neaktivno 1. Vsa društva ovira pri njihovem delu pomanjkanje objektov in naprav. Zato tudi nimajo prave gimnastične oddelekov. Da pa bi obdržali članstvo skupaj skozi vse leto, si društva pomagajo s tem, da omogočijo članstvu vadbo v drugih panogah, kot je na primer smučanje, atletika itd. To pa se je pokazalo kot zelo koristno, saj so povsod aktivizirali tako članstvo kot tudi gledalce. Od skupnega števila 2120 članov je kmetov in delavcev le 150, medtem ko je vedno več vajencev v gospodarstvu. Pereč problem je tudi pomanjkanje mladega prednjačnega kadra, saj je povprečna starost prednjakov 50 let.

KOPER Od 21 društev v koparskem okraju jih je 5 lahko deluje čez zimo. Skratka: manjka objektov in naprav, saj imajo nekatera društva od vseh naprav le no- eno bradljo ali topala. Pri vseh občinskih ljudskih odborih so ustanovljeni

PO DRUGEM KOLU ŠAHOVSKE OLIMPIADE

Prva olimpijska zmaga s štirico

Jugoslavija — Škotska 4:0

Na šahovskih olimpijadah končni plasman izračunajo na podlagi osvojenih točk in zato je velikega pomena, s kolikšnim razmerjem je bila dosežena zmaga v vsakem razredu dvoboja. Kdor dobi kak dvoboj s 4:0, je to uspeh, ki ga se zlasti cenijo. Na XII. olimpiadi v Moskvi so prvi takšen rezultat dosegli Jugoslavlani, in sicer v drugem kolu proti škotski. Sprito tako visoke zmage imajo Jugoslavlani po drugem kolu že sedem točk, več kakor katerikoli druga reprezentanca. To število točk je doseglo v prvi skupini tudi sovjetsko moštvo, ki je proti Portoriku doseglo pričakovani rezultat 4:0.

V drugi skupini vodijo Jugoslavlani s premočjo. Sovjetskemu moštvu sta v prvi skupini za zdaj za petami še Bolgarija in Švica. V tretji skupini, kjer je neparno število reprezentanc, je na čelu lestvice Anglija s 6,5 točke. Argentinci so bili v prvem kolu prosti, v drugem kolu pa so nastopili samo na treh deskah, ker trije igralci niso prispeli z Dunaja. V četrti skupini vodi Vzhodna Nemčija, ki je v prvih dveh

kolih igrala s slabšima nasprotnikoma, kakor so bili tisti s katerimi so doslej imeli opravka Čehoslovaki in Madžari.

Moskva, 3. sept. (Tanjug). Po prekinjenih partijah iz II. kola je stanje po skupinah naslednje:

I. SKUPINA: Portoriko — SZ 6:4, Švedska — Poljska 1:3, Švica — Norveška 3:1. Stanje: SZ 7, Švica, Bolgarija 6,5, Poljska 3,5 itd.

II. SKUPINA: Mongolija — Izrael 6:4, Francija — Danska 1:1 (2). Stanje: Jugoslavija 7, Izrael 6 (1), Nizozemska 4,5 (1) itd.

III. SKUPINA: Argentina — Indija 3:0 (1). Stanje: Velika Britanija 6,5, Islandija 6 (1), Finska 4 (1), Argentina 3 (1), Zah. Nemčija 2 (5) itd.

IV. SKUPINA: Mongolija — Romunija 1,5 (1,5) (1), Filipini — Madžarska 2,5 (1). V tej skupini je bila končana neodločena partija prvega kola v dvoboju CSR — Madžarska med Pachmanom in Barco, tako da je stanje v tej skupini po drugem kolu naslednje: Madžarska, Romunija 3 (1), Vzhodna Nemčija 4,5 (1), CSR 4 itd.

Brzojavke

● ATENE, 3. sept. (AFP). Na mednarodnem atletskem tekmovanju v Atenah, na katerem sodelujejo Grki, Bolgari in Jugoslavlani, so izmed naših atletov dosegli najboljše rezultate oziroma osvojili prva mesta. Mušga v teku na 5000 m s časom 14:56,8, Mikov v skoku s palico 4 m in Radović v metu diska z 51,07 m. Ostali jugoslovanski atleti so dosegli povprečne rezultate.

● BEOGRAD, 3. sept. Zvezni kapetan Aleksander Tirmić je določil kandidate za A in B reprezentanco, ki se bo pomerila z Indonezijo 9. septembra v Beogradu. A reprezentanca: vtrajati: Beara, Krivokuća, Bjelovečić, Prvulović, obramba: Belin, Stanković, Crnković, Zeković, Radović, Koščak; krilska vrsta: Horvat, Fajčić, Grčić II., Bošković, Tasić, Santek, Račević, Režek, Krtić II., V. Popović; obramba: Rajković, Zebeć, Vukas, Mlutić, Bobek, Veselić, Kostić, Petaković, Papec, Liposinović, Mujić, Pašić, Antić, Radović. Reprezentanti bodo trenirali v Zemunu.

PO XII. KOLU ZVEZNE KOŠARKARSKO LIGE

KDO POZNA PRAVILA?

Vrsta nepravilnosti in nedoslednosti kar se tiče pravil — Partizan vse bliže vrhu — Dvoboj najvišjih (Crvena zvezda) in najnižjih (Proleter)

Najvažnejši dogodek V. kola beogradskih ekip Proleterjem zrenjanjski igralci izgubili prvo prvenstvo, se je njihov naskok približal beogradski Partizan. Vsa so s tem ponovno oživila, kajti nim nasprotnikom na beograskem igrišču, kjer je že večkrat pustil obne točke. Če se bodo obema moštva hodoče borbe razvijale po načrtu, bo prav lahko dočkala, da bo zadnji krog imel odločilno besedo, ko bo Proleter gostoval v Ljubljani, kjer je moral že lani pokopati svoje ambicije.

Ljubljana je doma premagala vrsto mladosti, ki v svoji sedanjosti sestavi ne sodi v zvezno ligo. Če posebej, ker bo Blašković, njihov daleč najboljši igralec, konec meseca odšel v vojsko. Crvena zvezda je brez Konjevića, a njeno nadigrala Montažo, ki je v vrha zabredlo v bližino nevarnega območja.

SODNIKA, TEHNIČNE NAPAKE, KAMENJE ...

Proti pričakovanju je moštvo ljubljanskih študentov prineslo iz Kreka eno točko. Obenem je bila to prva, ki jo je Svoboda izgubila na svojem terenu, od kar igra v sedanjosti postavi ojačeno s Kocjanom. Kiferjem in Otačevićem. Zaradi izjemnih razmer na tej tekmi ji je vredno posvetiti nekaj besed. Olimpija je zanesljivo vodila vsotekmo. Do 15. minute drugega polčasa ni bila razlika nikdar manjša od šestih točk. Pet minut pred koncem pa so se gostje odločili za zadrževanje igre, z namenom da bi razširili nasprotnikovo obrambo. Namesto tega pa so padli v sodniško past. Sodnika sta dosodila tehnično napako, češ da po košarkarskih pravilih ni dovoljeno namenoma zavlačevati igre. Na proteste igralcev ASK, so dosodili še en kazenski met. Svoboda je izbrala nepravilno pomoč in minuto pred koncem izenačila. Po njihovem drugem neuspešnem napadu je Olimpija prišla do žoge. Do konca je manjkalo še 40 sekund. Igralci Olimpije so morali naivno vprašati sodnika, če

PO EVROPSKEM VESLAŠKEM PRVENSTVU

TRENUJNA SLABOST ali neustrezne priprave?

Jugoslovanski veslači so na Bledu doživeli nepričakovan neuspeh

Uspeh držav na evropskem veslaškem prvenstvu nalaga čeno skozi prizmo plasmanja za nagrado »Cup Montu«. To je posebno točkovanje, pri čemer dobijo veslači točke glede na izredne prvost. Ključ tega točkovanja ni za vse discipline enak. Najmanj točk prinašajo dvojke in skif, v sredi sta četverca, največ točk pa si lahko države »prislužijo« v tekmovalju osmercev.

Lani v Gandu je bil vrstni red držav naslednji: SZ 29,5, Danska 23,5, Švedska 17,5, Argentina 13, Poljska in Romunija 9, Jugoslavija 8,5, Belgija in Nemčija 8, Švica 6, CSR 5, Nizozemska in Francija 4, ZDA in Italija 3.

Na Bledu je bila razvrstitev taka: SZ 29,5, Italija 24, Nemčija 22, CSR 16, Madžarska 15,5, Francija 13, Finska 12, Avstrija 11, Poljska 10,5, Švica 8, Danska 6,5, Belgija 6, Švedska in Jugoslavija 3.

Primerjava teh tablic jasno kaže, kdo je napredoval in kdo nazadovale. Razen Švedov, Dancev in Romunov smo najbolj nazadovale Jugoslavlani, pri čemer pa je treba še poudariti, da je bilo evropsko prvenstvo tokrat pred našim občinstvom in na progi, ki jo jugoslovanski veslači seveda najbolje poznajo.

ZAKAJ NEUSPEH?

Ko se vprašamo, odkod nepričakovani neuspeh naših veslačev, dobimo tale odgovor: vsem našim posadkam je manjkalo kondicije. Strokovnjaki pravijo, da so bile priprave naših veslačev za to tekmovalje zelo pomanjkljive, baje pa tudi naš trenerji kader ne dela po sodobnih metodah. Tako se je zgodilo, da nas je v enem letu prehitela kopica držav.

Izkupiček evropskega prvenstva je za naše veslanje res ubožen. Naš najboljši tekmovalce je bil četrti, ostali člani pa bi se po doseženih časih v repesahju ustvrtili na naslednja mesta, četverec s krmarjem 10., dvojka brez krmarja 12., dvojka s krmarjem 12., četverec brez krmarja 11., dvojka-skif 9., osmerec 9. Pri vsem tem smo od dobe, ko so najrazličnejši jugoslovanski člani osvajali odlična mesta na evropskih prvenstvih, zamenjali koledejarje in nekajkrat.

● BUDIMPEŠTA, 3. sept. (MTI). — Na madžarskem prvenstvu v nogometu vodi Honved z 28 točkami pred Dozo (Budimpešta) in Vörös Lobogom z istim številom točk, vendar slabšo razliko v golih.

Nekateri kolegi so na Bledu trdili, da so jim jugoslovanski veslači po neuspehu v repesahju omenjali, da je posledica slabe prehrane na pripravah na Bledu. Baje so veslači osmerca dobesedno dejali: »Zapišite, da smo nastopali lačni«.

Ne bi podrobneje razpravljali o tem, ali je to res ali ne. Vsekakor je ta izgovor precej čuden, posebno glede na dejstvo, da bi se pri dokajšnjih pripravah na Bledu, baje so veslači osmerca dobesedno dejali: »Zapišite, da smo nastopali lačni«.

Ne bi podrobneje razpravljali o tem, ali je to res ali ne. Vsekakor je ta izgovor precej čuden, posebno glede na dejstvo, da bi se pri dokajšnjih pripravah na Bledu, baje so veslači osmerca dobesedno dejali: »Zapišite, da smo nastopali lačni«.

Na Bledu je bila razvrstitev taka: SZ 29,5, Italija 24, Nemčija 22, CSR 16, Madžarska 15,5, Francija 13, Finska 12, Avstrija 11, Poljska 10,5, Švica 8, Danska 6,5, Belgija 6, Švedska in Jugoslavija 3.

Primerjava teh tablic jasno kaže, kdo je napredoval in kdo nazadovale. Razen Švedov, Dancev in Romunov smo najbolj nazadovale Jugoslavlani, pri čemer pa je treba še poudariti, da je bilo evropsko prvenstvo tokrat pred našim občinstvom in na progi, ki jo jugoslovanski veslači seveda najbolje poznajo.

Nekateri kolegi so na Bledu trdili, da so jim jugoslovanski veslači po neuspehu v repesahju omenjali, da je posledica slabe prehrane na pripravah na Bledu. Baje so veslači osmerca dobesedno dejali: »Zapišite, da smo nastopali lačni«.

Ne bi podrobneje razpravljali o tem, ali je to res ali ne. Vsekakor je ta izgovor precej čuden, posebno glede na dejstvo, da bi se pri dokajšnjih pripravah na Bledu, baje so veslači osmerca dobesedno dejali: »Zapišite, da smo nastopali lačni«.

In še drugič taktika. Taktika na tekmovalju samemu. Za vse slabše posadke na prvenstvu je bilo značilno, da so izredno hitro startale. Najslabši — Grki in Turki — so včasih na startu povzročili pravo zmedo, saj so začeli z izredno visokim številom zavleslavljen in so bili navadno na polovici proge že pri koncu svojih moči. Te »taktike« so se posluževali tudi skoraj vsi naši člani.

Neuspeh na Bledu ne sme vzeti volje jugoslovanskim veslaškim delavcem. Prav nasprotno! Neuspeh naj bodo vzpodbuda za bolj načrtno delo. Lepo je o tem povedal belgijski novinar Jean Corrimel: »Izgubljeni bili naj bodo izkušnja več za jugoslovanske funkcionarje in veslače. Z bolj šimi pripravami naj pridonajajo doživljenjski triumfi«.

Kot je bilo torej blejsko prvenstvo na eni strani dokaz velikih organizacijskih sposobnosti naših veslaških delavcev, tako je bil na drugi strani s športne platni neuspeh nastop naših športnikov. Evgen Bergant

Z BLEDA

Ameriški barvni film: »Destry«. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Audie Murphy, Mari Blanchard, Lyle Bettger, Lori Nelson in Thomas Mitchell.

Z JESENIC IN OKOLICE

Zdravniško dežurno službo ima na Jesenicah dr. Avgust Tancor, Gospod. svetilska cesta 23.

KINO

»RADIO«: Francoski film: »Obsedenost«. Predstavi ob 18 in 20. »PLAVZ«: Francoski film »Thérèse Raquin«. Predstavi ob 18 in 20.

VESTI IZ KRANJA

»STORŽIC«: Ameriški barvni film: »San Antonio«. Predstavi ob 18 in 20. »LETNI KINO «PARTIZAN»: Ameriški film: »Tarzan brani džunglo«. Predstava ob 19.30. Danes zadnjikrat.

ŽELEZARNA SMEDEREVO

obvešča vse svoje poslovne prijatelje in druge potrošnike, da bo

sklepala pogodbe

za izdelke iz 117 panog za leto 1957

kakor tudi za proizvodnjo preostalih prostih kapacitet v letu 1956 od 1. sept. 1956 dalje v podjetju.

Sklepanje pogodb za to panogo bo tudi na razstavem prostoru železarne na jesenskem zagrebškem velesajmu. 3220

Table with 2 columns: Team and Score. Proleter 12 10 1 1 854:688 21, Partizan 12 10 2 2 838:725 18, Crvena zvezda 12 7 2 2 809:757 16, Olimpija 12 6 2 4 718:674 14, Montažo 12 6 0 6 794:776 12, Ljubljana 12 4 3 5 765:743 11, Lokomotiva 12 5 1 6 776:829 11, Sloboda 12 4 1 7 885:621 9, Mladost 12 2 3 7 726:823 7, Radnički 12 9 1 10 851:811 1

KRANJSKO GRADBENO PODJETJE — KRANJ

POZIVA VSE DELAVCE IN USLUŽBENCE

ki niso več v delovnem razmerju s tem podjetjem, pa so si pridobili pravico do plače iz dobička v letu 1955, naj se javijo osebno ali pisмено podjetju zaradi izplačila ustreznega dela dobička. Pravico imajo vsi tisti, ki izpolnjujejo pogoje zahtevane v čl. 62 Uredbe o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij (Ur. list FLRJ št. 11-56).

Delavci in uslužbenci, ki se ne bodo javili v roku treh mesecev od dneva objave tega poziva, izgube pravico do deleža pri razdelitvi plač iz dobička za leto 1955. K 114

Kaj zdaj, HANS FALLADA, ROMAN FANT? 47

Včasih jih poslušaj, včasih ne, ne verjame pa jim tako ali tako prav nič. Nekje v notranjosti čuti, da vsi ti nekaj hočejo od njega. Je dali mu ne bi nič. Če propade, bo onim na vladi prav tako vseeno, kot če bi šel v kino ali ne, to jim je kaj malo mar, ali bo lahko zdaj v redu prehranil Ovkčo in jo preskrbel, da je ne bodo trle skrbi. Prav tako se ne menijo za to, ali bo Storžek lepo rasel ali ne, kdo neki se bo brigal za to, če ne on, Ovkčin Fant in Storžkov oče?

bolje vem, koliko je vredno vse to. Danes, samo danes še zaslužim, jutri, morda že jutri pa bom postopal okoli posredovalnice za delo...

Ko je tako stal med tistimi ljudmi, začuda skorajda ni več mislil na Ovkčo. O tem ji ne bom pripovedoval, je sklepal. Ne bi razumela. Čeprav je tako nežna, je vendarle trdnjša od mene. Ona prav gotovo ne bi stala tu, saj je bila članica socialistične stranke, toda samo zato, ker je bil tam včlanjen tudi njen oče, v resnici pa spada v komunistično stranko. Ovkča pravi — je dalje razpredal — da so ljudje slabi povečini samo zato, ker so jih take naredili. Nikogar ne smeš obsojati kar tjavdan — si je Fant ponavljal Ovkčine besede — ko pa ne veš, kako bi sam ravnal v takem položaju. Veliki vedno mislijo, da mali ljudje ne čutijo enako kot oni, je pripovedovala Ovkča. Takšna je bila, to je bilo v njej. S komunisti je simpatizirala.

Zato ji tudi ne bom pripovedoval o tem, je razmišljal Fant. Zdal bom šel domov in ji bom povedal, da sem dobil službo, in se bom moral delati vsega. Saj sem tudi v resnici vesel, čeprav se zavedam, da se za tem veseljem skriva bojazen: ali bo to trajno? Ne, trajno seveda ne bo. Torej: koliko časa bo trajalo?

V

Ob pol devetih zjutraj — bilo je enaintridesetega oktobra — je Pinneberg pomagal v konfekcijskem oddelku veletrgovine Mandel zlagati moške črtaste hlače.

»Šestnajst petdeset... Šestnajst petdeset... Osemnajst petdeset. Za vruga, kje so pa hlače po sedemnajst in pol? Saj smo jih že imeli nekaj po tej ceni. Gotovo jih je vihravi Kessler spet kam založil. Kje so hlače?«

Malce vstran sta vajenca krtačila plašče. Matwald, večji izmed obeh, je bil športnik. Ta je vedel, da je človek lahko športnik tudi v vajenski dobi. Njegov najnovejši rekord: sto devet plaščev je lepo okrtal v eni uri in dveh minutah. Seve je malce preveč vihtel krtačo, zato je odlomil galantni gumb, pa mu je vodja od- delka eno primazal. Najbrž je bil slabe volje, zakaj po navadi se zaradi takih reči ni razburjal.

Sploh je bil Kröpelin pameten človek, ki je kazal razumevanje za marsikaj. — Vajenca sta glasno štela: »Sedemdeset, des- vetinosemdeset...« Pinneberg je iskal hlače po sedemnajst pet- inosedemdeset. Sicer bi lahko vprašal Kesslerja, ki je stal komaj kakih deset metrov od njega, pa ga ni maral, zakaj prav ta Kessler je rekel ob Pinnebergovem nastopu: »Breslau? Ze poznamo take premetivte. Ta novi je gotovo eden izmed Lehmanovih prijateljev!«

Pinneberg je spet zlagal hlače. Pravzaprav je bilo tisti petek nenavadno mirno. En sam kupec je prišel, montersko obleko je kupil. Seveda se je prištulil Kessler, čeprav je bil to pot na vrsti prvi prodajalec Heilbutt. Sploh je bil Heilbutt kavalir, ki ga kaj takega ni prizadelo, saj je tudi sicer prodal dovolj in je vedel, da bo Kessler nedvomno pritekel k njemu po pomoč, če bo prišel kak zahtevnejši kupec. Heilbutt je bilo to dovolj, Pinnebergu pa ne. On bi pokazal zobe, Heilbutt pa gre mimo takih reči.

Heilbutt je stal za pultom in nekaj računal Pinneberg je pogledal k njemu in je razmišljal, ali bi ga nemara vprašal, kje bi mogle biti manjkajoče hlače. To bi bil dober razlog, da bi se Heilbuttom zapletel v pogovor, pa se je premislil. Bolje bo, če ne si je dejal. Ze poprej je skušal tu in tam govoriti z njim. Heilbutt je bil vedno kar se da vljuden, toda razgovor je vselej kar do lepem zastal.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Italijanski barvni film »SCAMPOLO 53«

KINO »SOČA«

Ameriški film »Dekle z deželek«

KINO »KOMUNA«

Jugoslovenski film: »So-laja«

KINO »VIC«

Ameriški film: »Tarzanova jeza«

KINO »SLOGA«

Ameriški film: »Klic divljine«

KINO »LITOSTROJ«

Ameriški film: »Zrtvovali«

KINO »TRIGLAV«

Francoski barvni film »Imel sem sedem hčera«

KINO »SISKA«

Ameriški barvni film »Ujetnik dvorca Zenda«

RADIO LJUBLJANA

Spored za torek, 4. septembra... 5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslusalci...

Rudnik rjavega premoga Zabukovca

SPREJME V SLUŽBO: TAJNIKA PODJETJA... ODPREMNIKA PREMOGA...

DNÉVNE NOVICE

RAZPIS Na podlagi 7. čl. Temeljnega zakona o štipendijah... Čestitka Za ing. arhitekture je na Tehniški fakulteti v Ljubljani diplomirala Oma Katin...

Expres hladno lepilo za vsa mizarska dela

NATEČAJ

za sprejem novincev na Medicinsko fakulteto v Ljubljani v šolskem letu 1956-57... 1. Na podlagi odloka Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije...

Čestitka

Za ing. arhitekture je na Tehniški fakulteti v Ljubljani diplomirala Oma Katin. Čestitamo.

GLEDALISKA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA Sobota, 8. septembra ob 20: Cankar: »Hlapci«...

KONCERTI

Slovenska filharmonija razpisuje avdicije za soprane, tenorje in baze...

PREDAVANJA

Slovensko kemijsko društvo in Fizikalni inštitut »Jožef Stefan« obveščata, da bo predaval prof. E. V. Schulz...

SOLSTVO

Administrativni tečaj v Ljubljani. Zavod za vzgojo administrativnega kadra bo priredil v tekočem šolskem letu naslednje tečaje...

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA Torek, dne 4. septembra: lekarna »Planinka«...

CELJSKE VESTI

KINO »UNION«: Ameriški barvni film: »Poslednji sem v Parizu«...

IZ ZALCA

Ameriški barvni film: »Gola džungla«. Predstava ob 20.

IZ MURSKÉ SOBOTE

KINO »PARK«: Ameriški film: »Slika Doriana Graya«.

VESTI IZ TREBOVELJ

KINO »SVOBODA-TRBOVLJE II.«: Nemški film: »Lažni Adam«.

Komisija za podeljevanje štipendij pri Delavskem svetu »METALNE« tovarne konstrukcij in strojnih naprav v MARIBORU RAZPISUJE na podlagi »Temeljnega zakona o štipendijah« (Uradni list FLRJ, št. 32/55) naslednje štipendije: Tehniška visoka šola, Tehniška srednja šola, Pravno ekonomska fakulteta...

RAZPIS LICITACIJE Vojna pošta 7250-27, Zagreb razpisuje tele licitacije: II. javna licitacija Bregana, dograditev objekta visoke gradnje, Bregana, zgraditev objekta visoke gradnje, Sisak, zunanja kanalizacija in zunanji vodovod, I. javna licitacija Bregana, objekt nizke gradnje...

DEUTSCHER INNEN- UND AUSSENHANDEL Glasba doma... z glasbilo priznane kvalitete po vsem svetu znanega glasbenega koticčka Klingenthala v Nemški demokratični republiki. Prosimo Vas, prepričajte se sami na Mednarodnem jesenskem velesejmu v Zagrebu od 7. do 20. septembra 1956 v dvorani S na razstavišču Nemške demokratične republike. KULTURWAREN

Drobne ZANIMIVOSTI

STROGA PRAVILA!

V francoskem mestu Valenciennes obstaja že več stoletij staro lovsko združenje, ki ima zelo stroga pravila. Ena izmed točk tega statuta se glasi: »Če član združenja med lovom, četudi nehote, ustrel enega svojih tovarišev članov, je dolžan vzeti za ženo njegovo vdovo in skrbeti za otroke, oziroma poravnati vse stroške njene ponovne poroke in preskrbe, če je sam že oženjen. To pravilo velja še danes!

MLECENOST JE MOGOČE POVEČATI

S posebnimi injekcijami hormonov je mogoče povečati mlečnost krav in ovac. Pri tem ne gre za veterinarsko utopijo, marveč za dejanske uspehe znanstvenikov. Isto metodo je mogoče uporabiti tudi pri kokoših, da znesejo več jajc, zaradi česar francoski kmetijski strokovnjaki.

OTROCI LEKARNARJEV SO BOLJ ZDRAVI

Po statističnih podatkih francoskega znanstvenega inštituta za javno higieno je znana splošna otroška umrljivost v Franciji pred drugo svetovno vojno 73 na tisoč, zdaj pa le še 36. Umrljivost otrok lekarnarjev pa znaša le 16,5 na tisoč. Torej imajo člani lekarnarskih družin precej več upanja, da bodo dosegli visoko starost kakor pa ml.

TERMITI NA ELBI

Iz Porto Feraia na Elbi poročajo, da termiti postopoma uničujejo temelje dvih vil, kjer je bil Napoleon med prvim prenosom leta 1814. in 1815. leta. Strokovnjaki so najskrbneje preučili dosedanje poškodbe in domnevajo, da škoda ne bo mogoče popraviti, če ne bodo takoj storili potrebnih ukrepov proti nadaljnjemu delu teh nevarnih insektov.

NAJDBA IZ KAMENE DOBE

Neka mednarodna znanstvena odprava, ki je pred kratkim proučevala predzgodovinska najdišča v osrednjem delu Ceylona, je našla v prazgodovinski lobanjo, dele okostja in razno orodje, izdelano iz kosti, kamena in rogovja. Za vse te najdbe z gotovostjo menijo, da izvirajo iz kamene dobe.

ZOPER PIJANE SOFERJE

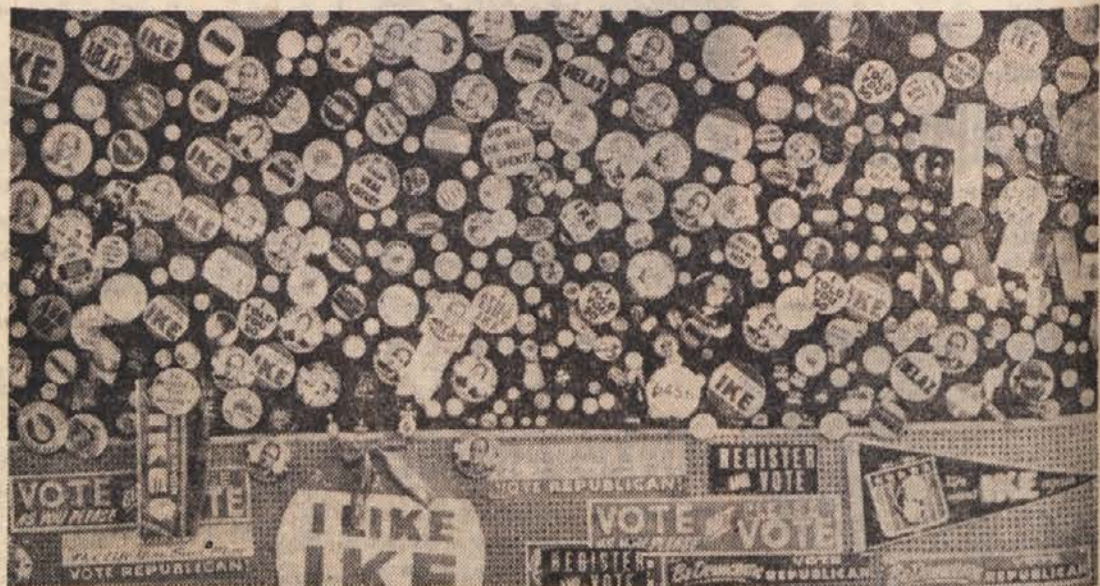
V Bogoti, glavnem mestu Kolumbije, pridržijo policija na postaji tri ure vsakega soferja motornih vozil, ki o njem doženejo, da je pil alkoholne pijače. V prisilni karanteni daje voznikom črno kavo in aspirin ter jim pripravijo ostro pridigo. Za to karanteno treh ur mora vsak sofer plačati kazen pet pezozov (kolumbijskih dolarjev). Kdor ne plača, ostane pet dni v zaporu!

MARS BODO OPAZOVALI

Sovjetski astronomi se pripravljajo na opazovanje Marsa, ki bo v začetku septembra najbližje zemlji. Opazovali bodo predvsem v sovjetskih observatorijih na Krimu in na jugu države, kjer bodo pogoji za to najugodnejši. Znana astronomia iz observatorija v Pskovu iz Markov in dr. Kučer sta odpotovala na jug že konec avgusta. Zelo zanimiva opazovanja pa bodo kljub odhodu obeh strokovnjakov opravili tudi v Pskovu. V času, ko bo Mars najbližje zemlji bo observatorij v Pskovu opravil zelo zanimiv poskus s posebnim refrakcijskim teleskopom. Na okular teleskopa bodo namreč montirali televizijsko kamero, da bo povečano sliko Marsa mogoče opazovati na šivilnih televizijskih sprejemnikih. To bodo storili zaradi tega, ker je televizijski aparat mnogo bolj občutljiv kakor človeško oko. Pri opazovanju Marsa bodo

uprabili tudi nov astronomski instrument, tako imenovani elektronski optični transformator, ki bodo z njim fotografirali Mars z infra rdečimi žarki. S tem postopkom bodo dobili astronomi znatno boljši pregled nad površino in njihovimi značilnostmi na Marsu, ki je še vedno ovit v precejšnji skrivnosti. Tako na primer še ni znano, ali je na tem planetu voda, ali vsebuje njegovo ozračje kisik in, kar je najpomembnejše, ali imajo znanstveniki prav, ko postavljajo pogumne hipoteze o tem, da so spremembe barv na površini Marsa, predvsem na prostranih področjih, ki jih imenujejo tudi Marsova morja, odvisne od razvoja neke vrste rastlinstva.

Japonski znanstveniki so pred kratkim opazili na Marsu velik rumenkast oblak in so prepričani, da je to pravzaprav nekakšno pečena burja. Pri tem so izračunali, da je bil ta oblak dolg okoli 2250, širok pa okoli 500 km.

»Briga me, kdo bo zmagal,

jaz izdelujem gumbe,« pravi Ressa, ki v New Yorku izdeluje tudi reklamne značke za ameriške predsedniške volitve. V proizvodnji je Ressa strogo nevtralen, saj vidite na sliki, ki ponazarja del zbirke, razen značk z napisom »IKE« tudi gumbe s Stevensonovo podobo, tovarnar sam pa si je pripel (manjša slika) volilno značko z napisom »Mene ne briga, kdo bo zmagal, jaz delam značke.« Na eni izmed značk je zapisano »Bodite demokratični in volite republikance,« na drugi pa »Tako? In kje je moj denar?« Ressa za sedaj še ni povedal, kdo je naročil ta dva gumba...

TELEVIZIJA OKOLI ZEMLJE

Možnosti in ovire za televizijsko zvezo čez oceane

Komaj je nekoliko popustila televizijska mrzlica, ki je zajela gledalce v zahodnoevropskih mestih ob uvedbi evropske televizijske mreže, že številno občinstvo ni več zadovoljno z ogledovanjem pokrajinskih lepot in glavnih mest Zahodne Evrope. Čedalje glasnejši odmevi dobivajo zahteve po televizijskih zvezah čez Atlantski ocean z Washingtonom, New Yorkom in Chicagom. Inženirjem in tehnikom ne preostaja nič drugega, kakor da se začno kar najresneje ukvarjati z ureditvijo te zveze.

V javnosti so začeli razpravljati o tem že pred meseci. Nekateri strokovnjaki pravijo, da z ultra kratkimi valovi ne bodo mogli kar tako obseči vse zemeljske površine. Zato predlagajo nekateri, da bi televizijski program pošiljali proti mesecu, od koder bi se valovi odbili in se vrnili na zemljo. Ta rešitev zdi na prvi pogled preprosta, vendar je tu osnovna ovira pomanjkanje zadostnih energetskih virov, pa tudi lunina površina ni gladko ogledalo, od katerega bi se valovi kar tako odbijali. Fiziki pravijo, da bi mesec ne mogel biti idealni reflektor. Nekateri strokovnjaki so mnenja, da bi s posebnimi ultra

kratki valovi in z nekakšnimi usmerjevalci žarkov lahko prekosčili morda tudi kakih tisoč

kilometrov, v praksi pa tega še niso preizkusili.

Razen tega je znan načrt, po katerem bi uporabili letala kot relejne točke. Nad Atlantskim oceanom bi krožila v razdalji nekaj kilometrov, vzletela pa bi z letalonosilk. Nekateri strokovnjaki zagovarjajo načrt, po katerem bi povežali evropsko in ameriško televizijsko mrežo čez Kanado ter od tam mimo Labradorja, Grönlanda in Islanda na Skotsko, kjer bi se Američani priključili na evropsko televizijo. Mislili so tudi že na čezoceanski televizijski kabel, za uresničenje te zamisli pa za sedaj še niso zagotovljeni vsi tehnični pripomočki.

Naj se še odločijo za ta ali oni načrt, vsak bo stal več sto milijonov dolarjev, ki jih bodo morale prispevati vse države, če se bodo želele vključiti v to mrežo. Sicer pa ima ta zamisel še precej nasprotnikov, saj je treba upoštevati razlike v dnevnem času tostran in onstran Oceana. Prav kot v evropskih deželah je tudi ameriški televizijski program namenjen predvsem večernim uram. Ko Američani gledajo televizijske oddaje, se pri nas večinoma že napoveduje nov dan, takrat pa imajo Evropejci vsaj po navadi koristnejša opravila, kot pa je sedanje pred televizijskim platnom. Ta okolnost bo po vsej verjetnosti največja ovira bodoče televizijske zveze med celinami.

POPRAVILO MOTORJA NA VRVI

Ko sta se Alfonse Traber in njegova partnerka Sonja v St. Nazairu peljala po napeti žici v višini 60 m, je motor iznenada utihnil. Traber ni izgubil živcev. S streho so mu vrgli orodje, v 25 minutah je popravil okvaro, potem pa sta se peljala do konca

Preplah zaradi mine

Veliko kopalšče v Braytonu v Angliji je bilo 23. avgusta do zadnjega mesta napolnjeno s kopalci, ki so se tja zatekli pred veliko vročino. Sredi belega dne pa je nastal neznanški preplah in vsa številna množica je na vrat na nos zapustila kopalšče prostore. V kratkem času na veliki sončni plaži ni bilo videti žive duše več. Razlog: velika morskina je priplavala med kopalce! Ko si je vso zadevo ogledala posebna komisija, ki bi morala odstraniti nevarnost eks-

plozije, so se strokovnjaki odločili, da je ne bodo takoj uničili, ker je bil položaj seveda zelo nevarčen za eksplozijo. Manjša ladjica vojne mornarice jo je pazljivo odpeljala na visoko morje in šele tam so jo vzpodbodli, da je povzročila čudovit vodomet!

Slano in sladko jezero

Jezero Sambhar ima najbolj slano vodo v Indiji, toda samo do začetka oktobra do konca maja. V vmesnih štirih mesecih je jezerska voda tako čista in sladka, da tekne kot studenčnica.

Hotel z 2700 sobami

V Moskvi bodo v kratkem začeli graditi največji hotel v Evropi, ki bo imel 2700 sob in bo najspodobneje urejen. Hotelski gostje bodo lahko obiskovali luksuzne restavracije, bare in okrepčevalnice, ki bodo razvrščene po vseh nadstropjih. Hotelske sobe bodo imele telefone ter radijske in televizijske sprejemnike. V hotelskem poslopu bo koncertna in gledališka dvorana s 3000 sedeži kakor tudi posebna dvorana za cinemaseope.

Sušenje sena po novem načinu

S sušenjem pokošene trave so težave marsikje v planinskih krajih, zato si je neki iznajditelj iz Münchena izmislil poseben aparat, ki je najbolj podoben sesalcu za prah. V plast sena vtakne gumijasto cev, spojeno s sesalcem, to delo pa je treba opravljati v zaprtem prostoru. Aparat vsesava vlažen zrak in posuši okoli 70 kubičnih metrov sena na uro.

Odpust zaradi zapravljivosti

Pierre Minut (1580 do 1638), ravnatelj Nove Holandske, ki je leta 1628 kupil otok Manhattan za 24 dolarjev, je prišel zaradi te kupčije pred častno sodišče zahodnoindijske družbe v Amsterdamu in je bil odpušen kot nesposoben človek in zapravljivec. Po tri sto letih — na tem otoku stoji večina današnjega New Yorka — cenijo vrednost Manhattan na 8 milijard 380 milijonov dolarjev.

ČEV SINJIH GLOBINAH

28. Kot bi jo pričaral iz modre teme, se je riba jasno pojavila pred njim. Zdela se mu je ogromna, nad en meter dolga, zgoraj srebrenkasto modra s skoraj prosojnimi plavtni. Obstala je na mestu in ga brezizrazno gledala s svojimi okroglimi očmi. Maku je srce divje tolklo. Za hip ga je prišlo, da bi se umaknil. Toda to ni imelo smisla, riba je bila vsaj desetkrat hitrejša od njega. Po obliki sodeči tudi ni sodila med nevarne roparice. Prej je bila podobna veliki tuni.

29. Trdno je stisnil puško z obema rokama in počasi zaplaval proti njej. Riba je čakala še trenutek, potem pa se je zdržnila in kot blisk utonila v nepregledni modrini. Trenutek nato se je spet pojavila. V velikem loku je plavala okoli Maku in strmo boljčala v nevarno bitje. »Vsaj na dva metra se ji moram približati,« je pomislil Maku. »Samo s takšno bližino bo udarec harpune dovolj močan, da bo predril tako veliko količino mesa.« Skušal je plavati čim tiše.

30. »Vražja žival, odmika se,« je ugotovil Maku. Razdalja med njima je bila v resnici ves čas enaka. Riba se je umikala v dolgih krivuljah, pobegnila pa ni. »V ponev pojdiš!« je Maku stisnil zobe. Lovska strast ga je tako prevzela, da je pozabil na vse drugo. Vedel je za zvijačo, s katero se zvabi ribo s površine. Neslišno se je sklonil in se potopil. Riba se je radovedno poglajala na tonečim lovem. Ta je nameril v svetli trebuh in stisnil petelina.

Nenavaden umetnik

V Pekingu je zelo znano ime starega mojstra Tam Ci Boa. Mož je star že 75 let, pa še vedno neutrudno izdeluje iz riževega testa najrazličnejše kipce. Svojo umetniško kariero, na Kitajskem prštevajo tudi »rižarstvo« med umetniške dejavnosti, je začel, ko mu je bilo 17 let. Kot rezultat dolgoletnega opazovanja življenja in nenehnega izpopolnjevanja v svoji obrti je dosegel v tej večini takšno popolnost, da figure, ki jih izdeluje, prikazujejo z nenavadno domiselnostjo preproste ljudi, najrazličnejše prizore iz kitajskih gledališč, vsakdanjega življenja in kitajske mitologije.

... v lastnih očeh

... v očeh svojega sinka

... in drugega avtomobilista